

צדקת הצדיק - אות קפד

התורה כולה **שמותיו של הקב"ה** וזהו מצד תורת ה'. **וגם שמותן של ישראל** כנודע דיש ששים רבוא אותיות לתורה וזהו צד תורתו. ולכך פתיחת ספר שמות שהוא ספר מתן תורה בואלה שמות בני ישראל. וכמו ששמעתי כי פתיחת כל ספר ופרשה הוא צורתא דשמעתא של אותו ספר ופרשה וכך **קריאת שם הספר שמות על שם שמות בני ישראל שזהו כללות התורה** כי השם הוא יסוד הדבר:

ולכך אדם הראשון קרא שמות והמלאכים לא ידעו כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה י"ז ד') דמלאכים אין להם שם דלפי שליחותו נקרא (שם ע"ח ד'). והוא על דרך שכתבו הקדמונים כי מנהג מצרים גם כן וארץ הקדם שהאדונים יקראו לעבדיהם שמות כרצונם להורות כי אינו רשות ובעל בחירה בפני עצמו כלל. וכפי השגת המלאכים שאין להם בחירה כך תפיסתם בכל הנבראים ומי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק אם כן אין לשום דבר שם מיוחד. רק האדם שנברא בבחירה הוא **משיג הנבראים מצד כח בחירתו** כח טבעם המוטבע כאילו הוא דבר נפרד ונבדל ועומד בפני עצמו בטבעו **לכך יש לו שם**:

וההתחלה לדברי תורה הוא מצד הבחירה זה נקרא שמות בני ישראל והסיום שמות הקב"ה. אבל הקב"ה אומר להיפך בתחילה תורת ה' וכו'. וכיוצא בו בברכות (ל"ה). לה' הארץ ומלואה קודם ברכה שכשסבור שזה נבדל מצד מדת הבחירה אז לה' הארץ ואחר הברכה שמכיר שהכל שלו אז הארץ נתן לבני אדם. וכן כאן אז נקרא תורתו. וצדיקים נקראו בשמותיו של הקב"ה כי שמות בני ישראל הם עצמם שמות הקב"ה כנזכר לעיל ולכך הזקנה משובחת. רק מצד הכלילא והכתר שהוא מצד בחירת האדם הינקות טוב וגדול כנזכר לעיל:

ספר אור זרוע לצדיק - אות א

א) ענין **גלות מצרים הוא הכנה למתן תורה** כמו שאמרו (שמות רבה א', א' וברכות ה'). שלוש מתנות טובות וכו' על ידי יסורין. פירוש, **מתנה הוא מה שאינו מצד החיוב והגמול**. והיינו שלא על ידי אתערותא דלתתא כלל, וכמו שאמרו ז"ל (שוחר טוב ט"ו) על פסוק (דברים ד', ל"ד) גוי מקרב גוי הללו עובדי עבודה זרה וכו'. ולכך נקראת התורה מתנה בכל מקום בלא שום השתדלות רק מורשה קהלת יעקב ודרשו חז"ל (שמות רבה ל"ג, ז') מאורסה דשייכת לבני ישראל דוקא וכמו שאמרו חז"ל (תנחומא תשא ח') דכל הציוויים לישראל דבר אל בני ישראל וכו'. דמצד ואוהב את יעקב בלי שום בחירה רק בתולדה הם טובים לכך ניתנה להם התורה. וההכנה לזה גלות מצרים שהם ערות הארץ כנודע.

...ובעת מתן תורה נקנו בשם זה להיות אומה ישראלית מובדלת מלידה מבטן ומהריון נקיים וקדושים:

וההכנה לזה יסורי מצרים והם התחילו מלידת יצחק וכמו שאמרו ז"ל (תנחומא שמות ד'). כי יצחק הוא הראשון הנולד מלידה מבטן קדוש מרחם.

....

ונודע שגלות מצרים נגד אברהם והוא נתבשר בו ידוע תדע וגוי ואמרו ז"ל (ויקרא רבה י"א, ה') בשביל שאמר במה אדע וגוי. ושאלת במה אדע פירשו בתענית (כ"ז ע"ב) דרצה לומר שמא יחטאו בניו. ורצה להגיע למדריגה זו להיות קדושים מבטן ואף על פי שחטא ישראל ולא יסור תומתו הימנו באמת וזהו במה אדע וגוי. על זה אמר לו ידוע תדע וכו' **שגלות מצרים יהיה הכנה לזה לשיהיו אומה שלימה מיוחדת לה' יתברך**. ובשביל שאמר במה אדע שזהו נמשך מצד שהוא היה טהור מטמא ולא היה במדריגה זו עד יצחק ולכך באה שאלה זו לו מצידו וכן תשובה זו לו מצידו.

.....

ודיבור אנכי הראשון אינו מתחיל בלשון ציווי, דע שאנכי או האמן וכיוצא, כי בזה לא שייך ציווי כלל רק מאן דהוא מעיקרא ושורשא קדישא דישראל דבר זה נקבע ונתאמת בלבו ממילא שאנכי וכו'. ומי שאינו מאמין בזה לא יועילו לו כל הציוויים והאזהרות שזהו שורש פורה ראש ועצמותו אינו מקדושת ישראל כלל שהם עיקר מקורם ושורש חיותם הוא דיבור אנכי וכו'. ולכך דבר זה אינו ציווי שהוא על ידי אתערותא דלתתא. **רק דבר זה הוא מתנה מלמעלה בלא אתערותא דלתתא**

כלל כני"ל רק עצם שורשם הוא כך. וההיפך הם המצריים ערות הארץ שלא פסקה זוהמתן שהם בשר חמורים כני"ל.

אות ב

ואמר ואלה שמות וגוי' שלא היה ירידה פשוטה כמו שאמרו ז"ל בריש שמות רבה (א', א') זה שאמר הכתוב (משלי י"ג, כ"ד) ואוהבו שחרו מוסר [רצה לומר בשחר בוקר לאברהם שכנגדו גלות מצרים] שטענת האומות כלום כפית הר כגיגית עלינו וכו'. ורצה לומר הא גופא קשיא להו למה לא יסרם והגלם ויקבלו אחר כך תורה. רק התשובה על זה חושך שבטו שונא בנו ואוהבו וגוי'. וכי תאמרו במה אהבתנו הלא אח וגוי' ואוהב וגוי' שזה אהוב. רק **התשובה ואלה שמות וגוי' כי לא כל עמר דנחית ליורה סליק רק מאן דהוה נקי אגב אימיה** וכמו שאמרו (בראשית רבה נ"ה, ב') הפשתני אין מקיש אלא כשפשתנו יפה ולא בפשתן רע:

והשם מורה על כח הדבר בעצם ותולדה כנודע מדברי האריז"ל וחכמי קדם על פסוק (בראשית ב', י"ט) אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו. ואלה שמות בני ישראל היו מורים על הפלגת כל שתיים עשרה כוחות הנפש בשלימות הראוי. ופסוק זה הוא צורת כל ענין נתינת התורה ותכליתה שהוא להיות אלה שמות בני ישראל שהשם מורה על הטבע בתולדות [וכמו שאמרו במדרש (קהלת רבה ז', ג') שלוש שמות נקראו לאדם וכו' ואחד שנקרא בספר תולדותו] שיהיה טבע תולדותם אלה הדברים הרמוזים בשמות השבטים **שזהו תכלית התורה שיהיה טוב בעצם מלידה** בטן והריון שלא יצטרך לתורה וכמו שכתבתי בזה במקום אחר. וזהו המכוון מכל הספר הזה ואלה שמות בני ישראל.

ואמרו ז"ל במדרש (תנחומא שמות ג') על פסוק (ישעיה מ"ח, י"ב) וישאל מקוראי השבטים תקרה של עולם. פירוש, כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה ס"ח, ט') כי ה' יתברך מקומו של עולם ומלא כל הארץ כבודו וזהו מקוראי שמקירים אותי כביכול כמו התקרה שהוא לצמצם אויר האוהל לבל יתפשט למעלה עד אין קץ. וכן הם מצמצמים שכינתו יתברך בזה העולם לבל יעלה מעלה וכביכול הם למעלה ממני ממעל לראשי כענין הקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטל. ונאמר (תהלים ק"ד, ג') המקרה במים עליותיו ואין מים אלא תורה שמצידה ה' יתברך מצומצם למעלה וכן מצד ישראל דהם ואורייתא חד כנודע. **והם צורתא דשמעתא ותכלית המכוון מענין התורה.** ולכך זהו הפתיחה לענין התורה שגם ביאתם במצרים אלה שמותם כני"ל:

אות ו

ו) ותקרא את שמו משה כי וגוי' (שמות ב', י'). ובדברי חז"ל (שמות רבה א', כ"ו) כמה גדולים גומלי חסדים שכמה שמות היה לו ולא נקרא אלא בשם שקראתו בתיה. כי שם בכל מקום מורה על עצם מכוון הדבר ההוא ועצם משה הוא התורה שקרויה מתנת חלקו הוראת חלקו ששייכה לו. וידוע מטעם האריז"ל על לשון חז"ל משה שפיר קאמרת שהוא שורש הדעת שבכל התלמידי חכמים שבכל הדורות מישראל. כי נפש משה הוא הכוללת ענין התורה כלל. ואמרו ז"ל (גיטין מ"ג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל וזהו ענין נפילת משה רבינו ע"ה ליאור והמשכתו ממנו. וביאור זה כידוע מטעם חכמי האמת כת הקודמין ז"ל כי **התורה נפלה בגלות מצרים והוצרכו בני ישראל לגלות לשם ולהוציאה משם ועיין שם באורך:**

וביאור דבר זה כידוע מה שכתב הרמב"ם במורה נבוכים טעמי המצוות שנתגלו לו על פי מה שראה ספרי הצאבא הקדמונים מחוקי העבודה זרה וראה שרוב המצוות הם לנגדם עיין שם באורך. ואמת דבר, אבל מה שעשה סיבה הוא מסובב כי ענין התורה הוא לימוד דעת לאדם כיצד יתנהג ולא נבראת תיכף בעולם בעת הבריאה להנהיג את אדם וצאצאיו. על כרחך כי נתנה ה' יתברך בעולם על ידי השכל שברא ה' יתברך יתרון לאדם מן הבהמה על ידו יוכל להגיע לכל הנהיגה התורית כאשר יתן לבו רק לדעת את ה' ואת דרך עבודתו. כידוע מאברהם אבינו ע"ה שאמרו ז"ל (יומא כ"ח ע"ב) שקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה ואמרו (בראשית רבה צ"ה, ג') נעשו שתי כליותיו כשני מעיינות. **ונמצא החכמה שנתן ה' יתברך באדם היא התורה שנתן בעולם רק שעל ידי יצר לב האדם מטה חכמתו לרע רחמנא ליצלן** ונעשית לו סם המות כי הם ממש האומרים לרע טוב וגוי' [כענין וחילופיהם בגולם]:

וזה ענין נפילת התורה למצרים על ידי חטאי דור המבול והפלגה כנודע מדברי המספרי קדמוניות כי ראשית החכמות כולם היו במצרים על ידי חכמי המצרים הקדמונים ואחר כך [בזמן גלות בבל ומעט קודם] בארץ כשדים ואחר כך ביון [בימי שמעון הצדיק ותורה שבעל פה כמו שכתבתי לעיל (אות ה')]. ובאותה האומה שרבתה החכמה הוא שנתפשטה לשם ריבוי החכמה שברא ה' יתברך ונתן לאדם רק שהם לרוע מזגם נתהפך להם לרע והיו חכמים מופלגים בחכמות עולמיות וגם כן בחכמת הכישוף. **כי ענין החכמות אצל האומות הוא כפי ענין החכמה אשר ה' יתברך נתן בעת הזאת למשפיע בעולם הזה אשר אצל בני ישראל הם משיגים בענין זה הנקודה האמיתית שבה המכונה תורה.** וסביב רשעים יתהלכון הרחק מן האומות. וכפי ענין השפעת אור חכמה היוצא מן ה' יתברך באותו זמן ובאותו דור [הכל במידה ובמשקל כנודע] כך הוא ענין החכמה שבין האומות באותו זמן. וכך הוא הדברי תורה היוצאים מפי חכמי ישראל באותו זמן הכל מכוון:

ולכך נשתנית החכמה מן מצרים ליון כהשתנות תורה שבכתב מתורה שבעל פה שממש החכמות מכוונות נגדם. וכן נשתנו החכמות בעמים בין זמן חכמי התלמוד לזמנינו וכן בכל דור ודור ודברים אלו עמוקים וארוכים אין כאן מקומם. ובלעם בראש בזה כנודע לכן אמרו ז"ל (במדבר רבה י"ד, י"ט) אבל באומות העולם קם ומנו בלעם. שהיה דוגמת משה רבינו ע"ה שהיה עצם ומקור לשל חכמת התורה כך הוא היה עצם ומקור לכל חכמת מצרים:

ובאופן שבמצרים היה כל דבר חכמה ומדע שנתן ה' יתברך בכח שכל אנושי לדעתו. רק שהם לא זכו ונעשית להם סם המות והיו חכמים להרע והם האומרים לרע טוב וכו' כנ"ל מהרמב"ם. דאצלם כל העבירות מצוות שהם השיגו בחכמתם גם כן כל עניני המצוות כולם התוריות גם כן והתחכמו לדעת ענין הכלאים והדם וכיוצא. רק שענין התורה הוא להזהיר האדם שיהיה דבוק בחיי עד ובלתי משוקע בחיי שעה של עולם הזה. והם תשוקת לבם ממש להיפך להשתדל בתשוקות והצלחות המדומות של עולם הזה ככל האפשר **ולכך הם נשתמשו בחכמתם לצורך הצלחת העולם הזה לבדו ושבנו אצלם כל המצוות** עבירות והעבירות מצוות. אבל משה ובני ישראל שהיו במצרים והשיגו גם כן חכמה שנתן ה' יתברך בהם השתמשו בחכמתם לרצון ה' יתברך והשיגו על ידי זה התורה:

וכשנולד משה נתמלא הבית אורה. רצה לומר שנולד אור מופלג מחכמה כזו בעולם. אבל הושלך ליאור כידוע שהתורה קרויה מים וכך **כל החכמות והתשוקות העולמיות אלא שהם קרויים מים הזדונים ויאור מצרים והושלך אור התורה ליאור הזה.** ואחר כך משוהו לאור תורה מיאור הזה על ידי מצרים עצמם **כי המשוי זו נעשית על ידיהם.** כידוע מאמר חז"ל (סוטה י"ד). תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים רצה לומר כי תכלית חכמת התורה להטיב לברואים והם היו חכמים להרע והעיקו לבריות. זהו הבירור שאין חכמתם שלימה כי לא תוהו בראה וה' יתברך ברא העולם להטיב ולא להעיק ולהציר בריה לזולתו. ומצד הבירור הזה הגיע המשפט להתגלות אור האמת בעולם שהוא החכמה להטיב. ולכך היתה התגלותו על ידי גמילות חסדים [שגמלתו בתיה] שהוא התחלת התורה כנ"ל:

וכללות העקה זה מפורש בתורה רק שתי מיני העקות ההעבדה בחומר וגו' וגזירת הבנים. כי כלל התורה נחלק לשנים מצוות עשה ומצוות לא תעשה את זה תעשה וזה לא. ויסודם אנכי ולא יהיה שהמכוון בהם עבדי ולא עבדים לעבדים, אנכי הוא עבדי לעשות מה שהוא רצון ה' יתברך, ולא יהיה רצה לומר ולא עבדים לעבדים לעבוד הזולת ולעשות מה שזולת רצון ה' יתברך ועבודתו. זהו המכוון מכל התורה כולה. ואנכי קודם כי מתחילה צריך להיות עבדי ואחר כך ולא וכו' דבלאו הכי כל אחד בהפקירא ניחא ליה ושלא יהיה משועבד לשום דבר. רק אם אינו נושא גם כן עול עבודת ה' יתברך מקודם זהו אפיקורס ועל זה אמרו (אבות ג', ה') כל הפורק עול תורה נותנים עליו עול מלכות וכו' כי אין להקדים ולא עבדים וכו' טרם עבדי:

.....

ולכך **לא נתפרסם שם עמרם ויוכבד כי לא היה שםם וכוונתם מיוחד על תולדה זו.** ויש לומר עוד כי כוונת עמרם בהולידו אותו כענין שאמרו (ברכות י'). את מאי דמיפקדת איבעי לך למיעבד ובהדי כבשי דרחמנא למה לך. וזהו המכוון ממשה רבינו ע"ה תורה שבכתב. ויש לפעמים עת לעשות לה' הפרו תורתך. וזהו הגירושין של עמרם והם לא נתפרשו בתורה כי דבר זה הוא הפרו תורתך והוא ביטול לתורה ולהולדת משה רבינו ע"ה. אבל מצינו שביטולה של תורה זהו יסודה וכן זה על ידי

גירושין אלו היה החזרה שחזרה לנערותה כנ"ל. והיינו על ידי ההשתוקקות והתשוקה ועל ידי זה נולד משה רבינו ע"ה ונמצא זהו יסודה :

ובהתחלת בנין התורה נבנה דבר זה שביטולה של תורה זהו יסודה לדעת שזהו התחלת התורה לדעת שפעמים שביטולה וכו' ולא סדר מסודר דייקא. ומרים היא היתה המעוררת על התורה לפי שממנה יצא דוד המלך ע"ה והיה טמון בה כח זה של שלימות התורה ולעולם סוף מעשה במחשבה תחילה ונעוץ סופה בתחילתו ולכך ממנה היה התעוררות לידת התחלת התורה והיא נתנבאה עליו **רק תולדותיו היה מצד השתעבדות ישראל ותשוקתם** וקיווים לישועה ומצד רשעת המצרים. שלכך סמוך לידתו לפסוק כל הבן וגוי' וכל הבת תחיון. שהמכוון בתחיון על דרך שאמרו ז"ל ביבמות (ס' ע"ב) על פסוק (במדבר ל"א, י"ח) הטף בנשים החיו לכם והיינו שרצו לקחתם להם. והיינו כידוע ונתבאר אצלנו במקום אחר באורך כי שני ראשי מדות רעות הם לא תרצח ולא תנאף והם שני הפכים. ואצל המצרים נתחברו שניהם יחד כל הבן וגוי' וכל הבת וגוי'. ומצד שני הפכים ברשעות נולד משה רבינו ע"ה שענין התורה גם כן להיות שני הפכים כאחד אכזר [על הרשעים] ורחמן וכיוצא וכמו שכתבתי במקום אחר :

ומכל מקום מצד כל הבת תחיון שהמשמעות השתדלות להחיותם זכו ויצתה מהם בת אחת והיא בתיה אשר השתדלה להחיות ברואים ולא להמיתם והצילה למשה רבינו ע"ה כנ"ל שממצרים עצמם ועל ידיהם היה המשיית אור התורה. ועל ידי גזירת הבת תחיון שהיה גם כן מצד חכמתם להרע לניאוף. מכל מקום בכל דבר יש על כרחך נקודה אחת טובה שלולא כן לא היה לו קיום. והנקודה טובה היא זו של הבת תחיון אף על פי שגם זו מחשבותם לרע מכל מקום מצד המעט הטוב יצתה בתיה [שמכונה בת ה' יתברך שהיא הבת תחיון] והיא הוציאה לאור השם של משה. רצה לומר המכוון ושורש התורה הוא ההמשאה מתוך יאור מצרים שלכן נקרא דברי תורה המכשלה כנ"ל. שזהו שורש שם תורה כי לולא כן הרי יש מלאכים רק דייקא לבני אדם שיש יצר הרע וקנאה וכו' כמו שאמרו ז"ל (שבת פ"ט ע"ב). על ידי שמושקע במים זדונים ומוציא יקר מזולל זהו עמידה על דברי תורה :

ודבר זה של דברי תורה רצה לומר ענין זה ששם תורה הוא רק ההמשאה ממים כנ"ל בירתו בתיה. כי בכלל גם אצל בני ישראל היה מושקע במים כנ"ל הללו עובדי עבודה זרה וכו' אבל מכל מקום היה רק למראית עין. אבל העיקר היה במצרים שם היה באמת השקעה גמורה ובתיה לבדה הוקדשה שיצתה מתוך כל יאור מצרים [ולכך ירדה לרחוץ גלולי בית אביה על היאור דייקא] ולכך היא ביחוד ביררה ענין זה שאין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל ולכך היא שקראתו משה :

פרשת שמות

ספר ליקוטי הלכות או"ח - הלכות ברכת הודאה הלכה ו

נו) וְזֶה וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם אֶת יַעֲקֹב וְכוּ', שְׁפָשֶׁה הַתְּחִיל לְסַפֵּר גְּלוּת מִצְרָיִם וְגִאֲלָתָם הַתְּחִיל מִשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבָאִים לְשֵׁם, לְהוֹרֹת שְׁפָל עֵקֶר קִיּוּמָם בְּגִלוּת וְגִאֲלָתָם מִשָּׁם, הַכֹּל הָיָה בְּכַח שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רְאוּבֵן שְׁמַעוֹן וְלֵוִי וְכוּ', שְׁפָל שְׁמוֹתָם נִקְרְאוּ עַל שֵׁם שְׁמַחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁעַל יְדֵי זֶה מְבָרְרִין מְהִיכְלֵי הַתְּמוֹרוֹת עַד שְׁמַשִּׁיגִין אֹרֶךְ הָאֵין סוּף וְכוּ' שֶׁזֶה עֵקֶר תַּכְלִית הַגִּאֲלָה לְדַעַת וְלְהַכִּיר אוֹתוֹ וְתַבְרָךְ כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' הַמוֹצִיא אֶתְכֶם וְכוּ'. כִּי בְּשִׁבִיל זֶה הַקָּדִים ה' וְתַבְרָךְ שֶׁיִּרְדּוּ יַעֲקֹב וּבְנָיו הַצְּדִיקִים בְּעֶצְמוֹן מִצְרָיִם, כִּי עַל יְדֵי קִדְשָׁתָם הַעֲצוּמָה שֶׁהָיָה מִטָּה שֶׁלָּמָּה שֶׁהֵם גְּלוּ אֶלְקוּתוֹ בְּעוֹלָם שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַשְּׁמַחָה וְהַחִיּוּת כְּנִי"ל, עַל יְדֵי זֶה הָיָה לָהֶם כְּחַ לְסַבֵּל מְרִירוֹת הַגְּלוּת וּלְבַלִּי לְהַשְׁתַּקֵּעַ שָׁם. כִּי עֵקֶר מְרִירוֹת הַגְּלוּת הוּא הַעֲצָבוֹת כְּנִי"ל וְכָל מֵה שְׁמַכְבִּידִין הַגְּלוּת מִתְגַּבֵּר הַעֲצָבוֹת יוֹתֵר, וְכֵן כָּל מֵה שֶׁמִּתְגַּבֵּר הַעֲצָבוֹת שֶׁהוּא גְּלוּת הַשְּׁכִינָה מִתְגַּבֵּר גְּלוּת וְהַעֲבָדוֹת הַגְּשָׁמִי יוֹתֵר, וְאִם כֵּן מֵאֵין יְבוֹא עֲזָרְנוּ, אֲךָ כָּל חֲקִיּוֹם בְּגִלוּת וְהַתְּקוּהָ לְצֵאת מִשָּׁם הוּא עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים יַעֲקֹב וּבְנָיו שֶׁיִּרְדּוּ מִצְרָיִם שֶׁהֵם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּזַכָּרִים לְעִיל, שֶׁבְּכַחֵם הַגְּדוּל יְכוֹלִים לְהַמְשִׁיךְ אֶלְקוּתוֹ וְתַבְרָךְ וְלְהַחִיּוֹת וּלְשַׁמֵּחַ נַפְשוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכַחֵם וְעֲצוּתָם הַעֲמִקּוֹת שֶׁעַל יְדֵי זֶה מַעֲלִין הַמַּלְכוּת בְּכָל פְּעַם עַד שֶׁזּוֹכִין לְכָל הַנִּי"ל שֶׁזֶהוּ עֵקֶר בְּחִינַת הַגִּאֲלָה בְּחִינַת כִּי בְּשִׁמְחָה תֵּצְאוּ וְכוּ' כְּנִי"ל. וְזֶהוּ וְיוֹסֵף הָיָה בְּמִצְרָיִם, כִּי עֵקֶר חֲקִיּוֹם וְהַתְּקוּהָ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת יוֹסֵף

הצדיק שהוא בחינת איש אשר רוח בו שיודע בכל פעם לנשב על לב בני ישראל ולנפח העפרורית שהוא בחינת עצבות מלבם ולהלהיב לבם לה' יתברך בהדרגה ובמדה וכו', כי הוא יודע להפך כל היגיון ואנחה לששון ושמחה וכו' כנ"ל. וזה ויהי כל יצאי ירד יעקב שבעים נפש, בחינת שבעים פנים לתורה שהם שבעים אנפין נהורין שזה בחינת שמחה בחינת מבקשי פניו יעקב וכו'. (כמו שמבאר בהתורה "צוית צדק" עין שם). וזה ויוסף היה במצרים, כי העקר על ידי ויוסף היה במצרים שהקדים ה' יתברך רפואה למכה לשלח מקדם את יוסף למצרים ונמכר לעבד שהוא בחינת מרירת העצבות שהוא בחינת עבדות וכו', ועמד בנסיון והתחזק גם שם בשמחה כמו שכתוב ויהי יוסף איש מצליח כמו שמבאר במדרש הנ"ל שהיה מפוזה ומרקד. כי במרירת הגלות פשמתגבר העצבות ביותר זהו עקר העצה לעשות מלי דשטותא כדי לשמח את נפשו במרירות כזה:

וכמו שכתוב בדוד שהיה משנה טעמו לפני אבימלך שהיה שם בסכנה גדולה בגלות גדול ועל כן עשה שם מעשה שטות ויתו על דלתות השער וירד רירו על זקנו וכו'. ועל כן עקר קיומם במצרים ויציאיתם משם היתה על ידי ויוסף היה במצרים, שהקדים לשלח את יוסף הצדיק לשם וכנ"ל.

וזה ומררו את חיהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים וכו', כי עקר מרירת הגלות הוא בחינת עבדות שנמשך מזהמת הנחש מבחינת בעצבון תאכלנה, בחינת התגברות העצבות כנ"ל, שהוא בחינת טיט הינו שעל זה צעק דוד טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וכו' הצליני מטיט ואל אטבעה וכו'. וזה שכתוב בזה הקדוש בעבדה קשה, בקשניא. בחמר, בחמרא דשמעתתא. ובלבנים, בלבון הלכתא, כי זה עקר מרירת הגלות שמבלבל השמחה בו יתברך שהוא בחינת אמונה הקדושה אנפין נהורין כנ"ל על ידי הקשיות והבלבולים וכו' שזהו בחינת חמרא דשמעתתא ולבון דהלכתא, כי עקר בחינת אסוקא שמעתתא אלבא דהלכתא הוא לברר וללבן עצות אמתיות לעבודת הבורא יתברך לצאת מזהמא דהאי עלמא שפלה ולהתקרב אליו יתברך כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה. ובשביל זה עקר ההתקרבות לתלמידי חכמים ולצדיקים אמתיים כדי שהם יורו לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה בכל עת באפן שיזכה כל אחד לצאת ממה שצריך לצאת ולהתקרב ולשוב לה' יתברך. אבל הסטרא אחרא בחינת מרירת הגלות שהיא העצבות מתגבר כל כך וממרר את חיי ישראל בקשיות ובלבולי האמונה ובבלבולי עצות עד שאינם יודעים ללבן ההלכה והדרך והחלוא לשוב לה' יתברך. וזה ובכל עבדה בשדה שהוא תאנות ממון וטרדת הפרנסה שמכרחיו לצאת מאהל תורה לצאת מבית המדרש אל השדה לעסק בפרנסה, עד שמטרודו בכל עבודה בשדה ומסיתו ומדיחו מלקבע עתים לתורה על כל פנים.

וזה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה בפה רך שבתחלה נכנס עמו הבעל דבר והסטרא אחרא בפה רך ומתלבש במצוות. ואומר לו הלא אי אפשר לישב בבית המדרש כל יום וההכרח לצאת אל השדה לעסק במלאכה ומשא ומתן, וכי אתה רוצה למות או להיות עני ומקבל וכו', עד שמשליכו בתוך עמק טיט הינו שהוא אנפין חשוכין מרירת העצבות של הממון בחינת בעצבון תאכלנה, עד שאפלו קשמרויח ממון אינו מספיק לו כל ימיו כי משתוקק בכל פעם יותר, וכל מה שמרבה נכסים מרבה דאגה, כי מסיתו לבנות פתם ורעמסס שהם בניינים גדולים וגבוהים שבונינים לעצמם כמו שכתוב הפנים חרבות למו וכתוב קרבם בתימו לעולם וכו':

נח) וזה בחינת מה שגזר פרעה כל הבן הילוד וכו' אם בן הוא והמתן אתו ואם בת היא וחתה, כי בן סטרא דדכורא בחינת שמחה בחינת בן חכם שמח אב. ובת סטרא דנוקבא ששם עקר אחיזת העצבות בחינת רגליה יורדת מות וכו'. כי רצה להגביר סטרא דנוקבא בחינת עצבות שזה עקר תקוף הגלות כנ"ל. וזה ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן פרעה מלך מצרים ותחייין את הילדים, המילדות הם בחינת צדיקי הדור שהם מילדות, שהם מולידין תלמידים הגונים בישראל שנחשבו כאלו ילדם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שהם עשו בהפך מדעת הסטרא אחרא שהיא בחינת פרעה ומצרים שכל עסקיהם להגביר העצבות בכמה נכלים וצרומיות, העקר על ידי טרדת הממון והפרנסה, ולפעמים על ידי סברות ההפוכות שלקחם שנמשכין מהיכלי התמורות שמשליכין את האדם על ידי התוכחה שאינה פראוי שלהם וכו'. (ואין כאן מקומו להאריך בזה ועין במקום אחר מזה). אבל המילדות הנזכרות לעיל בחינת צדיקי אמת הם עושים בהפך, שלא די שאינם משליכין את האדם בדבריהם כרצון הסטרא אחרא חס ושלום, אף גם ותחייין את הילדים, שהם מחייין את הילדים שהם תלמידיהם הנלוים אליהם שמחייין אותם בדבריהם האמתיים ומשיבין את נפשם בשבעה משיבי טעם ומשמחים אותם בכחם ובדרכי עצותיהם העמקות וכו' וכנ"ל. ועל כן נקראו המילדות שפרה ופועה, שפרה על שם שמשפרת את

הולד, ופועה על שם שפועה לולד וכו', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כי כן נוהגין הצדיקים
אמתיים עם נפשות ישראל הנלוים אליהם שמשפירין אותם ומניפין אותם בכל מיני עצות להחיותם
ולחזקם בכל נקדה ונקדה טובה שמוצאין בהם וכו', וכן פועין אליהם כמו לילד ממש ששורקין
ופועין להם לבל יניחו להפיל עצמן בשום אפן רק יבטחו בחסדי ה' כי לא תמנו וכו'. ובגדל פח
הצדיקים כי לא יעזב אותם לעולם ולא פחטאינו יעשה לנו כי לעולם יש תקנה וכו'. (כמבאר הרבה
מזה בספרים קדושים ובפרט בדברינו עין שם היטב):

נט) **זוהי בחינת מראה הסנה** ומה שמאן משה כל כך בשליחותו לגאול, שהעקר היה מחמת שראה
ברוח קדשו אריכת מרירת הגלות של עכשו שאי אפשר לעמוד על קצו כי הוא קץ הפלאות, על כן
לא רצה להתחיל לילד בשליחותו כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בפרוש רש"י על פסוק
"שלח נא ביד תשלח", כי יודע אני שאיני מכניסם לארץ ישראל ואיני גואלם לעתיד וכו'. וכל זה
מחמת רבוי המחלקת שבין ישראל עד שאין יודעין היכן הם הצדיקי אמת שזה עקר אריכת הגלות
כידוע.

וזו **וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל**, והתפלא מאד מדוע לא יבער הסנה, כי הסנה
מרמז על הגלות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שראה התגלות אלקות בלבת אש מתוך
הסנה, שהוא התלהבות האש של לב איש הישראלי שבוער לה' יתברך על ידי פח הצדיקי אמת
בחינת איש אשר רוח בו הנ"ל שבוער לה' יתברך מתוך הסנה מתוך מרירת הגלות, ואף על פי כן
והסנה איננו אכל, שאף על פי כן מתגבר הגלות שהוא מרירת העצבות שזה בחינת והסנה איננו
אכל, שהסנה שהם החוחים והקוצים הסובבים את השושנה שעקרום הוא העצבות שהיא גלות
השכינה איננו אכל, כי מתגבר בכל פעם.

והתפלא משה על זה מאד ואמר "אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה",
כי רצה להגיע עד סוף הקץ האחרון איך יזכו ישראל לגאולה שלמה שאין אחריה גלות לבער
ולכלות הסנה שהם החוחים והקוצים לגמרי. ואז, "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו ה' וכו' אל
תקרב הלא וכו'", זה בחינת פח המסדר והמישב הנ"ל שהוא בחינת המעבב את רדיפת המחין שלא
ירדף מוח להרס לעלות אל ה' כנ"ל. הינו כי משה שהוא הגואל צדק הראשון רצה שיגאל את
ישראל, כי יוכל לשמח את ישראל מתוך מרירת הגלות להאיר בהם התנוצצות אלקותו יתברך שזה
עקר השמחה, שזה בחינת לבת אש בחינת רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, שנתגלה מתוך הסנה
מתוך מרירת הגלות כי יכול להפוך גון ואנחה לשמחה כנ"ל. אבל אף על פי כן והסנה איננו אכל
שאף על פי כן אינו נכלה הסנה שהוא הקוץ המכאיב, כי אף על פי כן הם מתגברים בכל פעם בכמה
נכלים וערמומיות בלי שעור עד שהחטיאם חטאה גדולה תכף אחר מתן תורה וכו'. וכן כל העשרה
נסיונות וכו'. שעל ידי זה נגזרו כל הגליות עד הגלות הארץ המר הזה כמו שכתוב וביום פקדי וכו',
ורצה משה לעמוד על הדבר שזהו בחינת השגת קץ הפלאות.

ואז אמר לו ה' יתברך **אל תקרב הלא** זה בחינת המעבב שהוא המסדר והמישב הנ"ל, כי משה זכה
אז לבחינת השגת התשעה היכלין הנזכרים לעיל שזוכין על ידי שמחת המצוה שהיא בחינת
התנוצצות קבלת התורה שהתחיל אז, עד שהשיג וראה מה שהשיג וכו', אבל אף על פי כן ראה
שעדין הסנה איננו אכל ואמר אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה וכו', איך משיגין התגלות
אלקות בשמחה כזאת עד שיוכל לכלות הסנה לגמרי, כי כבר מבאר קצת לעיל שהא בהא תליא, כל
מה שמתגברין לעשות מצוה בשמחה זוכין לאיזה בחינת צמיחת קרן שפועה להוציא השכינה
מהגלות ולעלות בכל העליות הנזכרות לעיל עד התשעה היכלין הנזכרים לעיל ששם מקור השמחה
בחינת ושמחת עולם על ראשם כנ"ל. ואז עולין יותר ויותר בעליות הנזכרות לעיל, עד שמישיגין מה
שמישיגין מבחינת תשעה היכלין הנזכרים לעיל בהשגה יתרה ואז מתגדל השמחה יותר ואז יכולין
לברר מהיכלי התמורות יותר ויותר וכן להלן. ואם היה הולך כל זה פסד בנדאי כבר היה קץ
הגאולה שהוא על ידי שמחה כנ"ל, אבל עונותינו הטו אלה שבכל פעם מתגבר הבעל דבר ומחטיא
את ישראל ומגביר העצבות בחינת יעציבוהו בשימון בחינת בלבולי האמונה שהוא בחינת עבודה
זרה וכפירות שנקראים עצבים על שם העצבות כמו שכתוב עצביהם כסף וזהב וכו'.

ועל ידי זה אריכת הגלות כי לא גלו ישראל אלא על שפסקו מהם אנשי אמונה וכו', שזהו בעצמו
בחינת עצבות כנ"ל. אבל גדולי הצדיקים שבכל דור מתנגעים בגדל פחם בכל דור לעסק בתקון זה

לשמח את ישראל על ידי הארת האמונה הקדושה בלבם בכל פעם וכו'. אבל עקר אריכת הגלות הוא על ידי המחלקת שחותרים להרחיק לב בני ישראל מצדיקי אמת, ועל ידי זה אי אפשר לעמוד על קץ האחרון, עד שאפלו משה רבנו לא יכל לעמוד על הדבר כי אמר לו ה' יתברך אל תקרב הלם, הינו שעדין לא נתבררו היכלי התמורות כל כך בשלמות עד שתוכל לעלות להשיג יותר, כי כל השגת אור האין סוף הוא כפי הברור מהיכלי התמורות בבחינת מי יימר הנ"ל. וזה של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, הינו שלקאן נמשך קדשת המקום העליון הנ"ל שהוא בחינת כח המעבב וכו' הנ"ל, שהוא בחינת ברוך כבוד ה' ממקומו כנ"ל.

וצריכין לזה המקום חליצת המנעלים בחינת של נעליך, שהוא להפשיט עצמו לגמרי מהגוף של עולם הזה כמו שאיתא בהר הקדוש. אבל לילך עוד יותר להשיג יותר איך לכולות ולבער הסנה לגמרי זה אי אפשר עתה כי זהו גם כן בחינת המתן הנ"ל שצריך להמתין הרבה עד שנוכח לברור מהיכלי התמורות כזה עד שיוכפו הצדיקים להשיג איך לכולות הסנה לגמרי וכו' ועל כן באמת מאן משה בשליחותו שבעה ימים ואמר שלח נא ביד תשלח וכו'. וכנ"ל:

ס) עד שבסוף ויחר אף ה' במשה ויאמר לו הלא אהרן אחיך הלוי וכו' הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלב וכו', וראך ושמח בלב ודיקא שעל ידי זה עקר תקונו הגאולה, על ידי גדל השלום שיהיה לו עמד ולא יתקנא כך כלל אדרבא ושמח בלב. כי עקר התקונו על ידי השמחה שעל ידי זה מעלין המלכות מהיכלי התמורות וכו' עד שזוכין לברכות הנזכרות לעיל שזהו בחינת קדשת הכהנה בחינת וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וכו' כמו שמבאר שם. ועל כן באמת זכה אהרן על ידי ושמח בלב, לקדשת הכהנה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו כנ"ל. ועל ידי זה היתה גאלת מצרים, כי עקר הגאולה על ידי השמחה כנ"ל, ועקר שלמות השמחה הוא על ידי השלום, בחינת כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וכנ"ל. הינו שגלה לו ה' יתברך כי ההכרח שילך בשליחותו לגאל את ישראל ולתן לנו את התורה, כי אם הוא לא ילך בשליחותו עתה לא יגאלו ישראל לעולם כמו שמבאר במדרש, אם אין אתה גאלם אין אחר גואלם, הינו שגלה לו שאדרבא מחמת אריכת הגלות של עכשו מכרח אתה לילך בשליחותך כדי לתן את התורה על ידי זה, כי אם לא היינו מקבילים את התורה על ידי משה רבנו לא היה אפשר עתה להתקיים בגלות המר הארץ הזה כלל. וכמו שאיתא בהר הקדוש שעקר התקנה עתה הוא על ידי שכבר הקדים לנו ה' יתברך רפואה למכה שכבר קבלנו את התורה והמצוות על ידי משה רבנו, שעל ידי זה אנו יכולים לשמח את עצמנו בכל פעם על ידי רבוי המצוות שאנו זוכין לעשות בכל יום אפלו הקל שבקלים, והעקר על ידי גדולי הצדיקים שבכל דור שמכניסין בנו לשמח נפשנו בנקודת המצוות וכו' כנ"ל, שעל ידי זה מעלין השכינה בכל פעם וכו', עד שזוכין לכל הנ"ל עד שנוכח לגאולה שלמה. אבל אם לא היה משה מקבל את התורה לא היה אפשר לשמח נפשנו עתה ולא היה אפשר לצאת מהגלות כלל, כי במצרים שלא התגבר עדין גלות אדום כל כך היה מספיק קדשת הצדיקים יעקב ובניו ובפרט קדשת יוסף הצדיק כנ"ל שיהיה להם כח להחיות נפשם לסבל הגלות. אבל עתה בדוחקא דגלותא בתראה, לא היה אפשר להחיות נפשנו ולצאת מהגלות לולא שהקדים לנו התורה והמצוות אשר הם חיינו ושמחתנו כמו שאומרים ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד כי הם חיינו וכו', וכמו שכתוב לולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעיני.

אבל כל כח הגאולה ממצרים אז היה על ידי וראך ושמח בלב של אהרן שזכה לקדשת הכהנה על ידי זה כנ"ל, שהוא בחינת ברפת הידים וכו' שעל ידי זה זוכין להשגת הטית היכלין שממשם כל ידיעת והשגת אלקות שזה עקר תכלית הגאולה כנ"ל. כי עקר עכוב הגאולה אז היה על ידי דתן ואבירם שהם ראשי החולקים והפרוכים אחריהם, שממם באו כל הקלקולים והנסיגות שעל ידי זה נתגלגלו כל החרבנות, חרבן בית ראשון ובית שני וכל הצרות רחמנא לצלן עד הגלות האחרון הזה שעקר אריכת הגלות על ידי המחלקת כנ"ל. כי בכל המחלקת יש ניצוצי דתן ואבירם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. אבל אף על פי כן אתה מרום לעולם ה', כי אז נמצא אהרן הכהן שלא התקנא בגדלת משה אחיו הקטן ממנו בשנים, אדרבא, יצא לקראתו בשמחה שעל ידי זה היתה הגאולה הראשונה, ואז נמשכה קדשת הכהנה. ובכח זה בכח משה ואהרן הכהן נמצאים עתה גם כן בכל דור ודור צדיקים וכשרים אמתיים שהם נלויים אל גדולי הצדיקים המבחרים ושמחים לקראתם ושומעין לעצתם ומשמחים נפשם בעשית כל מצוה ומצוה שעל ידי זה תבוא הגאולה השלמה, בחינת כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וכו' כנ"ל:

ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות גלוח הלכה ד

ז) וזה בחינת ואֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה וכו'. כי עקר כל הגליות, בפרט גלות מצרים הוא מחמת פגם הדעת הנ"ל, כמבאר בסוף התורה הנ"ל. ועל כן נזרו המצרים על הבנים דיקא להשליכם למים, וישאל צעקו אל ה', זה בחינת צעקת היוולדת הנ"ל, שעל ידי זה נולדו המחין ונתגלה משה, שהוא הדעת, ובא ממדון וגאלם. כי המצרים רצו להעלים המחין, חס ושלום, ועל כן נזרו על הבנים, שעל ידם ממשיכין המחין מדור לדור, שבשביל זה צריכין להשאיר אחריו בנים בעולם כנ"ל, ועקר הוא בנים זכרים שהם בחינת דעת מישב, כמו שמבאר במקום אחר. כי עקר הדעת נמשך על ידי הזכרים ועל כן נתחכמו המצרים להמיתם ולהשליכם למים, כי שם במים הוא תעלומות המחין, כי משם מוציאו המחין על ידי צעקה שהם בחינת שבעה קולות שאמר דוד על המים, כי המים בחינת דעת, כמו שכתוב, "וימלאה הארץ דעה וגו' כמים וכו'". והמצרים רצו מהפך אל הפך, להעלים המחין על ידי השלכת הבנים אל המים שימותו שם, חס ושלום, ויתעלמו המחין, חס ושלום, וישאל עשו את שלהם ותפסו אמונות אבותם, "ויצעקו בני ישראל אל ה'", כי זה עקר התקון של הגלות ושל כל הצרות, שכלם נמשכין מחסרון הדעת על ידי שנתעלמו המחין, כמו שמבאר שם בסוף התורה הנ"ל, שלזה צריכין צעקה כנ"ל.

וזה בחינת הגלות הארץ האחרון המר הזה, שהכל נמשך מחסרון הדעת, מתעלומות המחין דקדושה, ובשביל זה ה' יתברך שולח צרות מצרות שונות, רחמנא לצלן, בכלל ובפרטיות על כל אחד ואחד, הכל כדי שיצעק האדם אל ה', שעל ידי זה יוליד המחין מתעלומתו כל אחד לפי בחינתו, שעל ידי זה תהיה הגאולה שנקראת "לדה" בבחינת כי חלה גם לדה ציון את בניה, כי עתה בסוף הגלות הוא בבחינת כי באו בנים עד משבר וכח אין לדה הנזכר בהתורה הנ"ל. ולזה צריכין צעקה שיצעק כל אחד כפי מה שיודע חסרון דעתו שהוא רחוק מה' יתברך ומהתורה כל כך וכל הצעקות שצועקין ישראל הנם במקום צעקת השכינה, ועל ידי זה מולדת המחין, כמו שמבאר שם שבזה תלויה הגאולה כנ"ל, כי עקר הגאולה הראשונה ממצרים, וכן הגאולה האחרונה שאנו מקוים ומצפים אליה בכל יום, עקר כל הגאולות הם על ידי משה שהוא הדעת, כי מה שהיה הוא שיהיה כידוע, שהוא בחינת הצדיק שבכל דור, שהוא בחינת משה, שעל ידו עקר המשכת הדעת בכל דור ודור, אבל מחמת קלקול הדורות נתעלמין המחין ועל ידי זה נתעלם ונסתר הדעת של הצדיק האמת בכמה הסתרות שבתוך הסתרות. ואף על פי שהדעת לפני העינים, אף על פי כן אין רואין אותו מרובי ההסתרות וההעלמות. והעקר על ידי עצם המחלקת והקטגוריא שבין התלמידי חכמים בעצמן, כידוע כאב נגע המספחת הזאת של רבוי המחלקת בכל דור ודור, בפרט עתה באחרית הימים האלה שהתגברה ההסתרה שבתוך הסתרה מאד מאד בבחינת ואנכי הסתר אסתיר וכו' שנאמר על אחרית הימים האלה.

וכל הקשיות והמבוכות שקשה לכל אחד על צדיקי אמת וכשרי הדור, הכל נמשך מתעלומות המחין והמקיפין הנ"ל שאינו זוכה להשיגם ושם עקר בחירתו, כי עקר הבחירה על ידי שאין מבינים תכף הקשיות והמבוכות, כי יש קשיות ומבוכות שאי אפשר להשיגם כל ימי חייו, כמו הידיעה והבחירה כי אם היה משיגם, היה יוצא מנדר אנושי והיה מתבטל הבחירה וכו', כמו שמבאר שם, אבל גם הקשיות שאפשר לאנושי להשיג, דהינו המקיפים שאפשר להאדם להמשיכם לפנימיות שכלו, גם הם אי אפשר להשיג ולהבין בנקל וצריכים לזה כמה יגיעות בעבודת ה'. והעקר על ידי שתי בחינות הנ"ל, דהינו לצעק אל ה' הרבה בין בתורה בין בתפלה ולקדש שבעת הנרות כנ"ל וכל אחד כפי רחוקו מזה, בפרט מקדשת שבעת הנרות, כמו שידוע כל אחד בעצמו. כמו כן הוא רחוק מדעת אמתית ועל כן נופלים לו קשיות ומבוכות הרבה על הדעת האמתית של הצדיק האמת ואנושי, שהם עקר הדעת והמחין ובה תלוי כל בחירתו כנ"ל. ומי שחפץ באמת לאמתו, יצעק הרבה לה' יתברך ויפושש במעשיו, בפרט בקדשת שבעת הנרות איך הוא אויז בהם, ואז יבין האמת לאמתו. ועל כל פנים ינצל שבודאי לא יהיה עוד מתנגד וחולק על האמת לאמתו, כי יבין חסרונו כמה הוא רחוק מדעת אמתית על ידי שלא קדש השבעת הנרות כראוי, שהם העינים והפה וכו' :

ח) וזה בחינת שובבי"ם שבהם נוהגים הפשרים להתענות ולצעק לה' יתברך בתפלות וסליחות, כי באלו הימים קורין בתורה בענין גלות מצרים וגאלתם שהיה על ידי צעקה כנ"ל. וכמו כן צריכין עתה בגלות הזה כנ"ל. וזהו, "שובו בנים שובבים", שעקר כל הצרות והגליות, רחמנא לצלן, הם על ידי חסרון הדעת, שזהו בחינת שובבים, שכל אחד הולך בעולם כמו משגע ושובב ממש, כמו שנאמר, "וילך שובב בדרך לבו". וכשיבין האדם בעצמו כל זאת איך הוא שובב ומשגע ממש, כי הולך אחרי שרירות לבו ואינו מסתכל על תכליתו הנצחית, בודאי יחוס על עצמו ויצעק הרבה לה' יתברך, ועל ידי זה יזכה, לפי בחינתו, להוליד המחין והדעת, שעל ידי זה עקר הגאולה בכלל ובפרט בכל אדם ובכל זמן כנ"ל :

ספר הליקוטים - פרשת שמות - פרק ב

עוד וילך איש מבית לוי וכו' ותהר האשה וכו'. דע, כי משה היה בחי' אדה"ר עצמו, וכמו שבאדם היו כללות כל הנשמות שבעולם, כן משה היה שקול ככל ישראל, ולפי שאדה"ר ישב ק"ל שנה שלא נזדווג עם חוה, ואח"כ הוליד, הכי נמי היתה יוכבד בת ק"ל שנה כשילדה למשה, ואחר הק"ל דאדם שהיו רע שהוליד רוחין ושדין, ואלו היו אותם שהיו בכור הברזל במצרים לצרפס, ואח"כ יצא משה שהיה הטוב, וזש"ה ותרא אותו כי טוב הוא :

התיבה עצמה, חומריה ומיקומה

קהלת יעקב - ערך גו

גומא ראשי תיבות למפרע **אור משנה וברייתא גמרא**, וזה סוד (שמות ב' ג') ותקח לו תיבת גומא, משה סוד תורה שבכתב, **ותיבה הוא תורה שבעל פה** שבו נכנסה תורה שבכתב :

גומא ראשי תיבות גבריאל ורפאל מיכאל אוריאל שהן **ארבע מחנות שכינה** :

גומא גימטריא נ' סוד נ' **שערי בינה** שהן בתיבה מלאה תיבת נח :

זהר חלק ב דף יא/ב

ולא יכלה עוד הצפינו, דעד ההוא שעתא לא אשתמודע מלוליה בקודשא בריך הוא, וכתוב משה ידבר והאלהיים יעננו בקול.

ותקח לו **תיבת גומא**, **רמז על הארון** דלוחות קיימא עאלין בגויה, תיבת גומא ארון הברית איהו, ותחמרה בחמר ובזפת, (דההיא תיבה דאיהו) דהא הארון הוה **מחופה מלגו ומלבר**, רבי יהודה אמר, דא היא אורייתא דהחמירה קודשא בריך הוא **במצות עשה ובמצות לא תעשה**, ותשם בה את הילד, אלו ישראל, כמה דאת אמר (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו, ותשם בסוף, דלא הוה פקודי אורייתא חומרא למעבד, **עד סוף דעאלו ישראל לארעא לסוף ארבעין שנין**, על שפת היאור, על מימרא דאינון דמורים אורייתא וחוקה לישראל. (נ"א רבי חזקיה אמר הכי אוליפנא) :

זהר חדש (מרגליות) דף לה/א

יעקב, עליה אתמר בחדש השלישי. ביה ההוא טוב גניז, והוא אורייתא, דאתמר ביה, טוב לי תורת פיך. זכרו תורת משה עבדי :

ועל ההוא טוב, איתמר לגבי יעקב, ויזרח לו השמש. ועליה אתמר, ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים :

ובזמנא דייתי מלכא משיחא, **בסוף גלותא בתראה**, דאתמר ביה הן עוד היום גדול, ולא יכלה עוד הצפינו **ותקח לו תיבת גומא**. כגוונא דארון דס"ת. אורייתא ודאי יהא גניזו דיליה, בדרא בתראה. ובה אתטמר, כגוונא דנח בתיבה, דהוה אזיל על מייא. הכי האי **אזיל בין ערב רב, דאינון מים הזדונים** :

ובסוף גלותא שוי קב"ה למשה בההיא תיבה ואייתי ליה בגלותא. ומנ"ל דבסוף גלותא אייתי ליה. הה"ד, **ותשם בסוף. ועד ההוא סוף, כתיב, והיה באחרית הימים ושבתי עד ה' אלקיך. ועוד, ותשם בסוף, דא איהו רזא דסוף דבר הכל נשמע** :

ותחמרה בחמר ובזפת, **חמר מבפנים חוור, וזפת מבחוץ אוכס**. הכי אורייתא, **חוורא מלגיו, ואוכמא מלבר**. חוורא מסטרא דאור, דאיהו אור דאברהם, דדרגיה חסד. והאי איהו אור דאתמר ביה, וירא אלקים את האור כי טוב. ואתמר ביה ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, דכתיב ותורה אור. ודא אור דאתייהיב מימינא. אוכמא מלבר, בההוא חשך דיצחק, דאתמר ביה ותכהין עיניו מראות, ואתמר ולחשך קרא לילה :

ועוד ותחמרה, בקלין וחמורין דאורייתא. בחמר ובזפת, בחומרא דפיקודין דעשה, דאינון מצד אור. ומפיקודין דלא תעשה, דאינון חשך:

ותשם בסוף, בסוף מ' שנין בתראין דגלותא. לקבלייהו עלו ישראל, לסוף מ' שנין דאזלו במדבר, לארעא דישראל. בההוא זמנא, כי רם ה' ושפל יראה:

ותתצב אחותו מרחוק, דא חכמה דיליה. הה"ד אמור לחכמה אחותי את. ותתצב, ביה ויבא ה' ויתיצב. מרחוק, ממרחק תביא לחמה:

ועוד ותתצב אחותו, דא חכמה. מרחוק בההוא זמנא דמתרחקין ישראל מחכמת קבלת משה, ואתרחקא איהי מנייהו. בההוא זמנא, ותד בת פרעה לרחוץ על היאור, נחתא מה"ד לקטרגא עלייהו, ולא תרחצא מדמא דישראל, דאינון דמים דלהו, דאינון חייהו. וכלא על דההוא אור, דאתמר ביה וירא אלקים את האור כי טוב, על אור דאורייתא, דהו מתרחקין מינה, אור דמשה ודאי:

ונערותיה הולכות על יד היאור, אלן האומות, דאינון ערב רב. וכן כל אומין דעלמא, אתייעטין עלייהו דישראל, לאעקרא לון מן עלמא, וכולא על סיבה דההוא אור, וזהו על יד היאור:

קהילות יעקב - זפת

זפת רומז על מלכות כן כתב הרב בספר קהלת יעקב, בסוד תיבת משה שהיה חמר בפנים בחינת הוי"ה וזפת מבחוץ שהוא שחור בחינת אדני, ויש לומר זפת עם הכולל גימטריא הוי"ה דב"ן וחמשה פעמים אלהים ו' כוללים וזה במלכות שהוא הוי"ה דב"ן ויש בה ה' גבורות ה' פעמים אלהים, ואולי שהוא בחינת הוד דמלכות שנעשה מפרק תחתון דהוד דזעיר, וכן זפת ראשי תיבות 'זה י' פרק י' תחתון, גם זפת גימטריא זהו הוד דנוקבא דזעיר, רומז שהוא בחינת הוד דנוקבא שנעשה מפרק תחתון דהוד דזעיר, ונודע כי מהוד יוצא בחינת רע בסוד והודי נהפך למשחית, וכן מזפת יוצא פסולת והוא עטרן כמו שאמרו רז"ל (שבת כ ע"ב) עטרנא פסולתא דזיפתא:

ב' ויש לומר זפת בחינת בינה כי בחינת שחור מבינה (תיקוני זוהר תיקון נ"ו צ ע"ב), כי מלכות נטלא השחרות מאמר כמו שכתבתי בערך שחור וזפת הוא שחור, ועל כן זפת ראשי תיבות 'זה י' פרצוף י' תבונה, ונודע דמשה היה מבחינת יסוד אבא גו יסוד אמא, נמצא יסוד אבא גו יסוד אמא וסוד אבא מפנים וזה שאמר חמר מבפנים, חמר גימטריא אברהם שהוא סוד אב"ר מ"ה (ליקוטי תורה בראשית) יסוד אבא חכמה כ"ח מ"ה (תיקוני זוהר הקדמה ד'. ועוד), וכן חמר גימטריא ח' פעמים אל וסוד רמ"ח עלמין, וכן חמר גימטריא דא מזל עליון, שאבא יונק ממזל עליון, וזה שאמר חמר מבפנים וזפת יסוד אמר מבחוץ וזה היה בחינת משה, וזה סוד (שמות ב' ג') ותקח לו תיבת גמ"א ראשי תיבות למפרע 'אכיש י' מלך י' גת שביארנו סודו שהוא סוד יסוד אבא גו יסוד אמא, עיין בערך אכיש נפלאות, והוא סוד שם ב"יט שמוגול לשמירה, אכיש ראשי תיבות 'אשגבהו כי ידע י' שמי, וזה שאמר ותקח לו לשמירה תיבת ג"מ"א שבתובה זו רמוז 'אכיש י' מלך י' גת, ותחמרה בחמר ובזפת שבו בחינת חמר וזפת יסוד אבא ואמא, והם מסוגלים לשמירה כנ"ל, עיין בערך ב"יט ובערך אכיש ותבין, ובזה יובן למה בתיבת נח היה זפת מבפנים ומבחוץ ובמשה היה חמר מבפנים, לפי שתיבת נח הוא בינה ונח הוא יסוד אבא, על כן היה טמון בתוכה סוד יסוד אמא, ואם כן התיבה היה רק מבחינת בינה, על כן היה זפת מבחוץ ומבפנים, אבל במשה שתיבתו היה תיבת גמא סוד שם ב"יט ובחינתו יסוד אבא גו יסוד אמא, ועל כן היה חמר מבפנים יסוד אבא וזפת מבחוץ יסוד אמא, ונודע דבאמא יש קס"א קנ"א קמ"ג ושלושים אותיותיהן ג' כוללים גימטריא זפת עם הכולל, וכן זפת ג' אותיות גימטריא ת"צ גימטריא מ"ט שערים כל אחד כלול מ"י גימטריא ת"צ וכל זה בבינה כי שער ה' הוא נעלם והוא כללות מ"ט שערים, וכן זפת ג' אותיות גימטריא זהו נצח הוד יסוד דבינה אימא עלאה, ובמה שכתבתי תבין דברי הזוהר בפרשת שמות דף י"ב ע"א מאי ותקח לו תיבת גמא דחפת ליה בסימנהא למהוי נטיר מאינון נוני ימא דשאטין בימא רבה וכו' והיא חפת ליה למהוי נטיר בחפו דסטרא דיובלא יקירא דתרין גוונין חוור ואוכס ע"ש עד סוף המאמר. ובמקדש מלך לא דק בפירושו, ועל פי דברינו מתפרש בטוב טעם, וכתבתי פירושו בגליון הזוהר שלי שם:

ג' בזוהר שמות דף י"א ע"ב משמע **זפת רמז על לא תעשה**, וז"ל על ותחמרה בחמר ובזפת רבי יהודה אומר דא היא אורייתא דהחמירה קודשא בריך הוא במצות עשה ובמצות לא תעשה, משמע דחמר רומז על מצות עשה, **חמר גימטריא רמ"ח מצות עשה, גם חמר הוא לבן** בחינת חסד בחינת מצות עשה שהן מסטרא דימינא, **וזפת שחור בחינת גבורה** האי שחור אדום הוא והוא בחינת לא

תעשה, ואפשר דזפת לבד הוא מצות עשה ולא תעשה שהן שמאל וימין, ועל כן זפת גימטריא שמאל וימין, וזה שאמר ותחמרה בחמר דהחמירה בחומרות והן הגזירות והתקנות, ובזפת הוא מצות עשה ולא תעשה, אך הפירוש הראשון מתיישב יותר על לשון הזוהר:

ספר גבורות השם - פרק יח

ותבאו לבת פרעה, נתעוררו רבותינו ז"ל במדרש רבות בפרשת שמות (שם) על הסבה שנתגדל משה רבינו עליו השלום בבית פרעה, והיה אפשר שיבא הצלה למשה רבינו עליו השלום על ידי אחר מן המצרים ולא יהיה בבית פרעה, וזהו שאמרו במדרש רבות (שם) ותבאו לבת פרעה היתה בת פרעה וכו', ואף מלך המשיח שעתיד להפרע מאדום יושב עמהם במדינה שנאמר שם ירעה עגל ושם ירבץ וגו' ע"כ. והדבר הזה מופלא מאוד למבינים, כי ההעדר דבק בנמצאים ומצד ההעדר שבדבק בנמצאים תחול צורה אחרת, נמצא כי הצורה שתחול נמשך אחר הדבר שבו ההעדר שההעדר אשר יש בנמצא עצמו מביא אל צורה אחרת. לכך אמר כי מלך המשיח יושב עמהם במדינה, פירוש שהצורה שתחול שהיא מלכות המשיח נגרר אחר הדבר שבו ההעדר, כי **מצד שההעדר דבוק במלכות אדום, מקבל העולם מלכות מלך המשיח כאלו הם דבוקים זה בזה לגמרי**. ולזה הטעם היה ידו של יעקב אוחות בעקב של עשו, שהרמז בזה, כי יעקב נאחז ונדבק בהעדר עשו שהוא נרמז בעקב שלו שהוא הסוף של דבר, וכאשר לא היה מלכות המשיח על השלימות נגרר מלכות המשיח אל אדום. וזהו דכתיב שם ירעה עגל ושם ירבץ, קרא מלך המשיח כאשר לא נמצא עדיין בשלימות מעלתו כמו עגל שלא נשלם גידול שלו. וזהו שאמרו בסוף פרשת שמיני בויקרא רבה (פי"ג) ואת החזיר זו אדום והוא גרה לא יגר שאינה גוררת מלכות אחריה ולמה נקרא שמה חזיר שמחזרת עטרה לבעליה הה"ד ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה. ולפיכך יושב עמהם במדינה שהרי כרוך וקשור בהעדר שלהם, **שההעדר שלהם מביא לקבל מלכות אחרת**. ותבין בזה דברים עליונים, והוא כי **האומה הנזכרת מצד עצמה מחזרת את המלכות לבעליה**, כי יש לזאת האומה ולזאת המלוכה אפיסה מן המלכות מאשר היא מלכות נפסדת מצד עצמה, ולא תהא אפיסה הזאת אפיסה מוחלטת אל לא דבר לגמרי דהיינו שלא יהיה מלכות בעולם, כי אין הנהגת העולם חסר מלכות, ולפיכך גורם שתהיה אפיסה זאת אל מלכות שמים.

וזהו שרמזו חכמים בהגדת חלק (סנהדרין צ"ח ע"א) שאמר אליהו ז"ל לרבי יהושע בן לוי היכן יתיב אמר לו אליהו ז"ל שהוא יושב על פתח המדינה של רומי, הראה לו הקשר המשיח שהוא דבק ומחובר בעצמו אל מלכות רביעית בסוף שלהם, וזהו שאמר אפתחא של מדינה שהוא סוף העיר שההעדר כרוך בסוף והבן זה היטב, ויתבאר בספר הנצח (פרק כ"ח) בעה"י.

ומזה הטעם היה גדל משה רבינו עליו השלום בפלטין של מלך פרעה, כמו שהמשיח יתיב אפתחא דרומי, כי לולא אותו ההעדר שיש בנמצא לא תחול צורה אחרת המקוימת אחר כך. ועוד יש לך להבין כי מלכות ישראל בהתחדשה, כמו שהיה ביציאת מצרים שהתחיל ממשלת ישראל, שלא היה מלכות קודם זה לישראל, ולעתיד מלכות המשיח שתתחדש מלכות חדשה היא יוצאה מן המלכות הראשונה שלפני זה. וזה כי **מלכות ישראל הקדושה שיש לה מדריגה אלהית פנימית היא צומחת מתוך מלכות בלתי קדושה**, שכך ראוי למלכות שיש לה מעלה אלהית מעלה פנימית, והכל רמזו במה שאמר ואוציא אש מתוכך כי יציאת הקדושה הנמשלת באש לדקות האש תצא מתוך דבר חול ושורף את הכל. **וכן תמצא שהפרי כאשר הוא בלתי נשלם הוא בתוך הקליפה**, עד שהפרי גדול ועומד על שלימותו, ואז כאשר הפרי גדול נפסדה הקליפה מכח גידול הפרי שכל דבר שיש לו מדריגה פנימית הוא יוצא מתוך דבר שהוא חיצון לו, ולכך היה גדל משה רבינו עליו השלום בבית פרעה להיות יוצאת המדריגה הקדושה האלהית שהיה למשה מתוך דבר החמרי, דאם לא כן לא היה אל הנבדל מדריגה פנימית. והבן דבר זה כי הוא עמוק מאוד והוא ידוע למי שידוע **בענין דברים הנבדלים היוצאים ומתעלים מתוך הדברים החמרים**, וכן משיח יושב במדינת אדום. והנה הארכנו בזה מאוד כי הוא דבר גדול מאוד להבין הסבה למה נתגדל משה רבינו עליו השלום בבית פרעה ודי בזה:

ותקרא שמו משה כי מן המים משיתהו, בשמות רבה (שם) מכאן אתה למד שכרן של גומלי חסדים כו'. ונראה לפרש כי התורה כל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ונקראת בשביל זה תורת חסד דכתיב (משלי ל"א) תורת חסד על לשונה. ולפיכך השם שקראה לו בתיה שהיתה גומלת חסד הוא עיקר בתורה, ואף הקדוש ברוך הוא לא קרא לו שם אחר כשהיה מדבר עמו דברי תורה שדרכיה נועם. אלא שיש לדקדק במה שאמרה כי מן המים משיתהו, והוי לה לומר כי מן היאור משיתהו להורות מאיזה מים הוציאה אותו. ואומר אני כי **שם משה הוא הוראה על עיקר ענין משה ומעלתו, אשר הוא מסולק ומוסר מן המים**. וזה כי המים אין להם צורה עומדת קיימת כמו

שהתבאר למעלה אצל כל הבן הילוד היאורה תשליכהו ע"ש, כי שם הארכנו בזה. וכאשר תדע זה תדע לך כי מעלת משה רבינו ע"ה מעלת הצורה לפי שהיה נבדל במעלתו מן החומר כי השכלים הנבדלים הם צורה בלבד, ומי שהוא קרוב אל מעלת השכלים הוא קרוב אל הצורה, ולכך היה משה רבינו ע"ה ענין צורה בלבד מבלי חומר, והמים הם הפך, כי המים אין להם צורה גמורה ולכך נקראים תמיד בלשון רבים, ולא תמצא לשון יחיד במים לפי שכל אחדות מכת הצורה המאחד את הדבר והמים הם בלי צורה גמורה, ולפיכך המים שהם בלי צורה מקוימת בלשון רבים, והיה משה הפך להם שהוא צורה נבדלת, והיה מיוחד שלא נמצא נביא כמוהו כדכתיב (דברים ל"ד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, וזה הפך המים שאין במים יחוד צורה ומפני זה נקרא משה שהיה משוי ממים כלומר שמשה מסולק מן המים כי בעבור שיש למשה צורה נבדלת היה משוי ונבדל מן המים.

ומזה תדע כי המים הפך משה רבינו ע"ה, שאלו הם בלא צורה ומשה רבינו ע"ה מעלתו הצורה המקוימת, לכך האצטגנינים אמרו שעתיד מושיען של ישראל ללקות על ידי מים, שראוי על ידי האצטגנינות קדושתו של משה רבינו ע"ה שהוא צורה נבדלת בתחתונים וראוי גם כן שאין דבר מתנגד לו רק המים שהם הסבה שיהיה נלקה על ידם כמו שהתבאר שם. לכך לא היה בא המיתה למשה שהוא צורה נבדלת רק על ידי מי מריבה, וכאשר רצה הקדוש ברוך הוא למחות כל צורה הביא עליהם מבול מים למחות הצורה, שכן משמע לשון וימחו שבה עליהם מחוי הצורה כמו שהתבאר אצל הבה נתחכמה. ומזה תבין דברי חכמים שאמרו במדרש (ב"ר פ' כ"ו) בשגם הוא בשר בשג"ם בגמטריא משה, והיו ימיו מאה ועשרים בשביל זכות משה רבינו ע"ה נתן הקדוש ברוך הוא אריכות זמן להם מאה ועשרים, שהרי משה רבינו ע"ה היה חייו מאה ועשרים:

הכאת המצרי והעברי, והבריחה למדין

לקוטי הלכות חו"מ - הלכות חובל בחברו הלכה ג

(ה) וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּתַחֲלִית גָּאֵלְתָּ מִצְרַיִם כְּשֶׁהִתְחִיל מֹשֶׁה לְשׁוֹם לֵב עַל צַרַת יִשְׂרָאֵל הִיָּה הַמַּעֲשֶׂה הָרְאשׁוֹנָה מֵה שְׂרָאָה הַפְּאֹת וְחַבְלוֹת שֶׁמִּכֵּן אֵת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב, וַיֵּצֵא אֶל אַחִיו וְכוּ' וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרַיִם מִפְּנֵי אִישׁ עִבְרִי מֵאַחִיו וְכוּ':

כי עקר גלות מצרים שהיא הגלות הראשון וכן כל הגליות שפלוולין בגלות מצרים, כמבאר במקום אחר הוא בחינה הנ"ל ממה שנפל הכבוד והמלכות אל העזי פנים שבדור שהם העכו"ם והרשעים וכו' והעזי פנים נוטלין לעצמן כל הכבוד והמלכות שמנה נמשך מלכות וכבוד העכו"ם שיש להם כל הכבוד והמלכות וישראל הם שפלים ונבזים. ולא די שאין לישראל כבוד אשר באמת כל הכבוד והמלכות ראוי לישראל, כי הכל נברא בשבילם כדוע, אף גם מתגברים העזי פנים על ידי פגם הכבוד הנ"ל ונוטלין לעצמן כל הכבוד של ישראל עד שרוצים לכבש נפשות ישראל בגלות אצלם, כי כשנוטלין לעצמן הכבוד ממילא נמשכין גם כל הנפשות אצלם, כי הנפשות נמשכין אחר הכבוד שהוא שרשם כנ"ל. וזהו בחינת גלות מצרים וכל הגליות, כי בגלות א"י כל הכבוד והמלכות הוא אצל העכו"ם ועל ידי זה הם מתגברים עד שפובשים גם הנפשות עצמן של ישראל בגלות על ידי גדל עזותם שעל ידי זה לקחו להם כל הכבוד והמלכות שעל ידי זה כובשין חס ושלום בגלות גם כל הנפשות, כי שרשם בכבוד וכו"ל.

....ועל כן משה רבינו כשהתחיל לשום לבו על צרתן של ישראל שהם כבושין בגלות זה פמה שנים והגלות נמשך מהכבוד והמלכות שנפל אל העזי פנים שהם מלכי העכו"ם וכו' שפוקחין לעצמן כל הכבוד והמלכות ועל ידי זה כובשין נפשות ישראל בגלות כנ"ל, על כן המעשה ראשונה שראה ששם לבו עליה היה מה שראה שהכו את ישראל, כמו שכתוב, וירא איש מצרי מפה איש עברי וכו'. כי ההפאות והחבלות הם בעצמן בחינת פגם הכבוד והנפש שזהו בחינת הגלות כנ"ל.

וזהו ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעד וכו' ויאמר אכן נודע הדבר. ופרש רש"י, אכן נודע הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מפל שבעים אמות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לך. ולכאורה הדבר תמוה מאד וכי בשביל חטא זה של מחלקת והפאות שמצא בישראל בשביל זה ראויים הם לגלות יותר מפל השבועים לשון? הלא העכו"ם הם מלאים עונות ופושעים רבים ועצומים מאלה, כי הם מלאים

מלחמות ומחלוקת ורציחות וחבלות ושאר מעשים רעים הרבה מאד אפתי קשה מה נשתנו ישראל להיות בגלות וכו' אבל באמת עקר הכבוד והמלכות והגדלה שיש רק לישראל אשר בשבילם נברא הכל, כמו שכתוב, לכבודי בראתיו וכו' וישראל נקראים כבודו, כמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה במקום אחר. **ואלו לא היה מחלוקת בין ישראל בעצמן לא היה להעכו"ם שום כח לטל הכבוד והמלכות לעצמן** רק עקר כחם הוא מחמת שפגם הכבוד אצל ישראל בעצמן על ידי המחלוקת וההפאות וחבלות שמתגברין העזי פנים שבדור ולקחין לעצמן כל הכבוד וחולקין על כבוד הצדיקים והקשרים האמתיים ומבזין אותם בכל מיני בזיונות:

ועל ידי זה שפגם הכבוד אצל ישראל בעצמן על ידי זה נפל הכבוד לגמרי עד שנפל הכבוד להעכו"ם שגברו על ישראל והחריבו את הבית המקדש וכבשו את ישראל בגלות בעונותינו הרבים. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שחרבן בית שני לא היה אלא על שנאת חנם וכן עכשו בסוף הגלות שהי' ותברך מצפה בכל יום להביא את משיח צדקנו ועקר העוב הוא על ידי המחלוקת שבין התלמידי חכמים וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, דור שכן דוד בא קטגוריא בין תלמידי חכמים. כי זהו עקר המעכב ביאת המשיח. כי הבעל דבר שם לבו על זה מאד, כי הוא רואה שקרוב לבוא עת משיח כי סוף כל סוף בוא יבוא לא יאחר ומחמת שרואה שממשמשין ובאין ימות המשיח על כן הוא מתגבר מאד לעקבו כמו שני בני אדם שנלחמין זה עם זה כשרואה האחד שחברו מתגבר עליו וקרוב מאד לנצחו ולתפסו אזי הוא מתגבר מאד נגד חברו, כמו כן מחמת שרואה הבעל דבר שקרוב מאד לביאת משיח והנאלה מממשמשות לבוא על כן הניח עצמו לארכו ולרחבו לעקבה חס ושלום.

ועקר העוב על ידי המחלוקת הגדול שהכניס עכשו בעולם ביותר וכל העולם מלא מחלוקת וביותר המחלוקת הגדול שבין כל הצדיקים והתלמידי חכמים עד שאין אחד יודע היכן האמת, כי עקר אריכת הגלות הוא על ידי המחלוקת שבין ישראל בעצמן, כי מחמת המחלוקת וישראל בעצמן פוגמין חס ושלום בכבוד ישראל חבריהם על ידי זה נפגם הכבוד ביותר, כי מחמת שישאר נאחזים ונשרשים מאד בהכבוד דקדשה, כי הכבוד שלהם כפי"ל על כן הכבוד נפגם על ידם ביותר, דהינו כשאחד מישראל פוגם בכבוד חברו שבזה נפגם הכבוד ביותר מאחר שבא הפגם על ידי ישראל בעצמן שהם חלקי הכבוד העליון וכו':

כי עקר שלמות הכבוד דקדשה של ישראל הוא שכל אחד מישראל יבטל עצמו מאד נגד חברו ויבטל כבודו מפני כבוד חברו וזהו עקר שלמות ותקון הכבוד, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פרק ד), **איזהו מכבד את הבריות, שנאמר, כי מכבדי אכבד וכו'.** כי כבוד ישראל הוא כבוד המקום ברוך הוא, מפל שכן וכל שכן התלמידי חכמים והצדיקים והקשרים שבדור בודאי ראוי להם לכבד זה את זה ביותר מאחר שיש להם חלק יותר בהכבוד דקדשה, כי כל מי שהוא גדול במעלה יותר יש לו חלק גדול יותר בהכבוד דקדשה. ועל כן כשחס ושלום יש מחלוקת בין תלמידי חכמים ואחד פוגם בכבוד חברו חס ושלום נפגם הכבוד מאד מאד מאחר שבא הפגם על ידי התלמידי חכמים בעצמן שהם עקר הכבוד שעל ידי זה נפגם הכבוד ביותר, כי עקר כל הפגמים הוא דיקא על ידי זה האדם שנאחז באותה המדה ביותר שהוא דיקא יש לו כח לתקן אותה המדה או לקלקלה ביותר ועל כן עקר פגם הכבוד הוא על ידי מחלוקת שבין ישראל והעקר על ידי מחלוקת שבין תלמידי חכמים שיש להם חלק בהכבוד ביותר שעל ידי זה נפגם הכבוד ביותר עד שנפגל הכבוד חס ושלום להעכו"ם שכובשין את ישראל בגלות שזהו בחינת אריכת הגלות כפי"ל.

וזהו שאמר משה כשראה ששני אנשים עברים נצים ומכה אחד את חברו וגם יש בהם דילטורין שחולקין על הצדיק האמת ורוצים למסרו, כמו שכתוב שם, הלהרגני אתה אומר וכו', על כן אמר, אכן נודע הדבר, בודאי. כי בודאי נודע לי הדבר שהייתי תמה מה חטאי ישראל וכו', כי רואה אני שהם ראויים לכך מאחר שיש בהם מחלוקת ודילטורין ופוגמין אחד בכבוד חברו ובפרט שפוגמין בכבוד הצדיק האמת שהוא משה. ומאחר שהם בעצמן פוגמין בהכבוד על ידי זה נפגם הכבוד ביותר עד שנפגל אליהם ועל ידי זה כובשין את ישראל בגלות כפי"ל, כי עקר אחיזתם על ידי המחלוקת שבין ישראל בעצמן כפי"ל. ועל כן אף על פי שהעכו"ם מלאים מחלוקת ורציחות הרבה יותר מישראל אף על פי כן אין הפגם שלהם גדול כל כך מאחר שאין להם חלק בהכבוד על כן אין הכבוד נפגם כל כך על ידי המחלוקת שלהם בעצמן ועקר הפגם על ידי המחלוקת שבין ישראל בעצמן וכו'.

ברזא דגלגולא כד"א ויצא קין מלפני י"י מה כתיב למעלה חק עולם ויצא בן אשה הישראלית שיצא מעולמו כמו קין שיצא ג"כ מעולמו וכה"א גבי משה (שמות ב) ויצא אל אחיו שיצא לנקום נקמת דם האדם באדם דמו ישפך ואותו המצרי היה אחיו של משה מתחילה כי משה היה רועה בימי הבל ז"ש וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו תיבת מאחיו קאי על משה שהיה המצרי אחיו ז"ש ויפן כה וכה ארז"ל ראה (ילקוט שם) מה שעשה לו בבית מה שעשה לו בשדה רזא דמלה **ראה גלגול של מצרי שהוא היה קין** וכבר פירשו רז"ל על מה (מד"ר פ' כ"ב) נחלקו קין והבל על מקום המקדש קין אמר כיון שכל הארץ שלי הוא גם מקום המקדש הוא שלי והבל אמר מקום שמקריבין שם הקרבנות הוא והצאן הוא שלי ז"ש ראה על מה שעשה לו בבית הוא על שוד בי"ת המקדש"ש וחד אמר שעל תאומה יתירה נחלקו ז"ש מה שעשה לו בשדה כ"ש ויהי בהיותם בשדה כי בשדה מצאה ז"ש ויפן כה וכה וירא כי אין איש ר"ל חוה כשראתה שיצא קין מזוהמת נחש היתה מצטער' על שראתה קנא דמסאבותא שהיתה נביאה וראתה גלגולא עד חבר הקני שהיה נפרד מקין ועביד קין במדברא לאורייתא ואמרה עליו (בראשית ד) קניתי איש את י"י על יתרו קאמר כ"ש ויואל לשבת את האי"ש על יתרו זאת היתה נחמה שלה **ועתה ראה משה כי אין איש אין זה אותו ניצוץ הטהור אשר רמזה עליו חוה קניתי איש** ולפי שיצא קין מלפני י"י ופגם בשמא גליפא ועתה משרש נחש שהוא קין יצא צפע הוא מצרי דאי"י ב"י בר"מ שנתלבש בסמאל ונחש וכל הכיתות הטומאות לכן הרגו משה בשם המפורש דפגם איהו ביה ויטמנהו בחול דעביד ב"י כסוי הדם דמשם זכו חיות ועופות שכיסו דמו של הבל ג"כ **ודתן התרעם על משה מי שמך לאיש שאתה הרגת ודת בעצמך שאין זה איש שעליו רמזה חוה קניתי איש**.

מגלה עמוקות על התורה - פרשת שמות

ענין מצרי שהרגו משה נרמז בפי' (בראש"י ד) שבעתים יקם קין זה משה שה"י לו ז' שמות גם יתרו ז' בנות וז' שמות והנה משה חטא בזה שהרגו לקין בלא עתו ובשם של מ"ב הרגו כדי להעלות נפשו ואז כשהרג את המצרי פרחו נפשו ממנו ונדבקו ביתרו לכן נתגייר יתרו באותו פרק וכפר בע"ז. לדעתי שהסוד שאמרו בנותיו של יתרו איש מצרי הצילנו ר"ל מאחר שהרג את המצרי בשם המפורש שם של מ"ב העלה נשמת קין. ולפי שגם יתרו נשמת קין למפרע קני והוא תיקון קליפה נוגה יונית :

ויפן כה וכה וירא כי אין איש. (ישעי' ג) הלך חשכים ואין נגה לו קליפה מלמטה למעלה מתחילה פרודא חשכים בלשון רבים ואח"כ חבורא למעלה ואין נוגה לו בלשון יחיד ז"ש ויפן בפירודא הלך אנה ואנה כה וכה וירא כי אין איש שאין נוגה לו ובאותו פעם ראה משה שאין בו שום ניצוץ טהרה בעולם. ויטמנהו בחול שאין בו שום קדושה בעולם להבדיל בין קודש לחול בין טיפה שנזרע בקדושה לטיפה שלא בקדושה רק חול. ולפי מחז"ל ישראל נקראו חול ח"קיו ו"משפטיו ל"ישראל ראה משה שניצוץ טהור שהיה בו ויפן כה וכה והוציא יקר מזולל וירא והבין כי אין שם איש קדוש גביה כי כבר ויטמנהו בחול.

אמרי אמת - פרשת שמות

וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו וגו' ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך, אאז"ל אמר שזה שהיו המצרים מכים לישראל היה מובן למשה אבל מה שאיש עברי מכה רעהו זה לא היה משה יכול לסבול, עיקר הגלות הוא מה שאין שלום בישראל והיינו ויאמר לרשע למה תכה רעך שזה מקלקל כל הכלל ישראל שנקראו רעך כדכתיב ואהבת לרעך כמוך, דתן ואבירים היו נשמות גדולות דכתיב בהריגת המצרי וירא כי אין איש ואיתא שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר והם גם כן ידעו זה ועל זה כתיב אכן נודע הדבר, וכתיב הלהרגני אתה אומר שהם הרגישו שמשה רבינו ע"ה הורג אותם בדבורו שאמר לרשע למה תכה רעך, לעתיד גם כן כתיב וברוח שפתי ימית רשע, משה רבינו ע"ה דחה אותם בדבורו לגמרי ומחמת זה הוצרך לברוח אל הבאר כדאיתא אצל רשב"י ובנו שהענישו אנשים כשיצאו מהמערה ויצאה בת קול חיזרו למערתכם, כתיב כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך והלא איתא שלשון כל אינו נופל על פחות משלשה, אולם כל מחלוקת שלא לשם נמשכת ממחלוקתם ומחלוקת קרח היתה גם כן מזה ואיתא כל מקום שנאמר נצים ונצבים אינן אלא דתן ואבירים ומשה רבינו ע"ה הוציא מהם כל כחם וזהו כי מתו כל וגו', איתא והנה שני אנשים עברים נצים שהיו עקבותיהן מוציאין ניצוץ, משה רבינו ע"ה הוציא מהם ניצוץ אלו, מחלוקת דתן ואבירים נמשכת עוד ממחלוקת קין והבל וכל ישראל קבלו על עצמם בירידתם לגלות מצרים לתקן כל הקלקולים :

רבי צדוק, אור זרוע לצדיק - אות ז

ז) אכן נודע הדבר (שמות ב', י"ד). ודרשו חז"ל (שמות רבה א', ל') שנודע לו טעם השעבוד בשביל לשון הרע. כי ענין השעבוד התחיל הנה עם בני ישראל רב וגוי. רצה לומר בשביל שהם עם מיוחד בני ישראל וכמו שאמרו ז"ל (ויקרא רבה ל"ב, ה') בשביל ארבעה דברים נגאלו שהמכוון בהם שלא רצו ישראל להתאחד עמהם בשם ולשון והתחנתנות שזה המכוון בגדורים בעריות כמו שזכרו על זה אחת היתה ופרסמוה שרצה לומר עם מצרי. ועל ידי זה החל מורא מצרים ושעבודם בהם כי ישראל החזיקו עצמם ביחוס שהם בני ישראל. ולברר זה היה גלות מצרים לברר יחוסם שאמת הוא שהם מיוחסים והם זרע קודש כמו שכתבתי לעיל (אות א') שזה ענין גלות מצרים:

ולכך התחיל בפסוק ואלה שמות לספר יחוסם שזה ענין גלות מצרים לברר ענין יחוס ישראל שהוא אמת שאין להם להתערב בגוים כי הם מיוחסים.

.....

והמורם כי יציאת מצרים הוא **בירור יחוס ישראל שהם מיוחדים עם מובדל** ומופרש לה' יתברך והגלות לברר זה. ולכך היה הגלות עבדות שעבדים אמרו ז"ל ביבמות (ס"ב). דאין להם ייחס כלל רק כפר בן בקר. שטענת מצרים ורצונם היה ממש להיפך דוגמת דוד המלך ע"ה שהוא עיקר יחס ישראל כמו שנקטו חז"ל בכמה מקומות למשל על יחוס בן מלך בני מלכים. **כי היחוס היותר גדול הוא המלך** ורצו שונאיו לפוסלו מקהל ה' שהוא העדר היחס לגמרי. והיה זה על ידי ההיפוך. רצה לומר כי שונאי דוד היו עיקרם **בעלי לשון הרע כנודע שזה מורה על העדר היחס** כמו שכתבתי לעיל וכל הפוסל במומו פוסל ורצו לפסול דוד בזה. וכן המצרים הם ערות הארץ ביחוד וכמו שכתבתי לעיל (אות א') **ורצו להשתעבד בישראל לפוסלם במומם לחשוב על ישראל שהם נעדרי היחס. ונשתלשלו למצרים על יוסף שהוא חטא בלשון הרע שהביא דיבתם רעה שזה מורה על חסרון יחס כנ"ל:**

ומצד הזה נמשך הגלות כי לעולם הגלות הוא מפני שיש טענה קצת על זה. וכן בדוד המלך ע"ה אמרו ז"ל (שבת נ"ו ע"ב) אלמלא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד [ואף על גב שזה היה אחר כך. כהאי גוונא אמרו ז"ל (פסחים ס"ו ע"ב) באליאב שמאסו ה' מפני הכעס אף על פי שהיה אחר כך רק מסתמא היה בו חסרון זה שמצידו היה מוכן לכך. וכהאי גוונא בישעיה (ישעיה ו', ה') טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים וגוי וטומאת שפתים שלו היה מה שקרא אחר כך לישראל עם טמא שפתים כמו שכתבתי במקום אחר]. שהיה היחס שלם ולא נחלק רק מפני חסרון זה אף על פי שהיה בקבלה ולא בטבע עצמו מכל מקום הוא חסרון וגרם דיבור עליו גם כן ולא בפועל וכן נחלק ולא ניטל לגמרי. אבל ישראל במצרים נשתעבדו בפועל כי היה חסרון גם כן בפועל:

.....

ומצד יוסף נמשך הירידה למצרים כנ"ל שאף על פי שהיו גדורים בעריות כמו שאמרו ז"ל (במדבר רבה כ', כ"ב) והיו מתוקנים בברית המעור ויחוס המשפחתי. יחוס עצמם לא היה מתוקן עדיין כנ"ל. ולכך היה הגלות שעל ידו נגאלו וזכו לתורה שהוא התיקון ומרפא לשון ויחוס עצמי כנ"ל. ומיד בלידת משה שהוא כח התורתי התחיל זה. ולכך הרג למצרי שאמרו ז"ל (תנחומא שמות ט') שהוא אביו של מגדף שהוא קלקול הלשון היותר עצום שתו בשמים פיהם. על ידי שהיה בו איש מצרי נעדר מתיקון ברית המעור ויחס המשפחה שבאמת תלויים זה בזה וכמו שאמרו ז"ל (במדבר רבה כ', כ"ב) שעל ידי שהיו גדורים בעריות נגאלו ממצרים וזכו גם כן לתיקון הלשון וזה לא זכה. ומצרי זה היה היותר מקולקל בלשון והוא יחוס עצמו ולפיכך הוא שרצה לקלקל גם היחס תולדי ואין עוד יותר כמו שאמרו ז"ל. ולפיכך משה רבינו ע"ה שהוא מרפא לשון הרגו וביער מקולקל כזה מן העולם:

ואמרו ז"ל (שמות רבה א', כ"ט) שבדיבור הרגו בהזכרת השם. היינו שעל ידי קדושת הדיבור נסתלק ונכלה ממילא קלקול הדיבור ועל ידי הזכרת השם בקדושה נתבטל הגדוף לשם. ולכך ויטמנהו בחול ואמרו ז"ל (שם) בישראל וכו' שההטמנה שלו שלא יתפש על ידו הוא על ידי שישראל הם נעדרי לשון הרע והם ראויים לגאולה ולאבד מקולקלי הלשון. אבל כשנמצא טענה על ישראל שהם בעלי לשון הרע אז ממילא נודע הדבר כי עדיין לא הגיע זמן תיקון הלשון ולאבד המקולקל ונתחייבה לו הבריחה. כמו שכתבתי במקום אחר על הרואה סוטה בקלקולה זייר עצמו מן היין כי מצד שראה הדבר הראו לו מן השמים שהוא צריך תיקון בזה. [וכל שכן מי שאירע לו

הדבר עצמו בשוגג או באונס, ולכך לישנא תליתאי דקטיל שלושה גם הנאמר עליו כי מסתמא יש בו גם כן מזה. [וכמו שכתבתי לעיל בדוד המלך ע"ה גם כן] כי לולי כן לא נאמר עליו. וכן בשלומית בת דברי זו שבעלה המצרי בשוגג כמו שאמרו ז"ל (שם, כ"ח) כסבורה שהוא בעלה. מכל מקום דרשו חז"ל במקום אחר (ילקוט תרנ"ז) **שהיתה מפטפטת בדברים שלום עליך וכו' והוא חסרון בלשון לכך באה לזה**. ויצתה סריותה על ידי בנה המגדף והוא תיקונה. ותיקונו הוא מה שנסקל ומיתתו כפרתו כי **עונש לשון הרע הריגה כנ"ל דקטיל תלתא** שהוא דוגמת רציחה חץ שחוט לשונם ומיתתו בסקילה שהוא על ידי הכאה כי **על ידי לשון הרע נמשך הכאה** וכמו שמצינו כאן במצרי ובאנשים נצים]:

וכמו שכתבתי לעיל **דמשה רבינו ע"ה חטא גם כן במה שאמר והן לא יאמינו** דלקה בצרעת כמו שאמרו ז"ל (במדבר רבה ז', ה') **ולכך ברח וגלה דגלות מכפרת** [וכן כל הגליות דישראל להתם לשון הרע. ואז יבוא משיח שהוא תיקונו ומרפא לשון כנ"ל] כמו ההורג בשוגג כנ"ל דלשון הרע דוגמת רציחה. ומתחילה נגזר עליו הריגה כמו שדרשו ז"ל (דברים רבה ב', כ"ח) על פסוק (שמות י"ח, ד') **ויצילני מחרב פרעה ופטרו על ידי גלות כענין תשובה שמתחילה נעשה מזדונות שגגות ואחר כך נעשה זכיות**. כי משם נגלה אליו ה' לגאול כי היה מקום מוכן לכך הר האלקים חורבה כמו שמובא בזוהר (ח"ב כ"א). שההר למשה היה דוגמת אבן השואבת מתכת עיין שם. **ועל ידי גלותו דייקא בא למקום ההוא** כי מסתמא אין שום דבר במקרה ורק על ידי גלותו זכה לבוא לאותו מקום [על דרך שאמרו איזהו חכם המכיר את מקומו. והגיע אז לחכמה] כי אז נעשו מזדונות זכיות להלשון הרע שלהם **שעל ידו ברח וזכה להנזכר לעיל ולהביא גאולה לעולם על ידי הלשון הרע דייקא**:

.....

ומשה רבינו ע"ה נולד מעמרם שאמרו ז"ל (שבת נ"ה ע"ב) שמת בעטיו של נחש. רצה לומר שהיה נקי לגמרי רק מאותו שורש לשון הרע של נחש שנשרש בכל העולם לא היה נקי. וכן משה רבינו ע"ה לא היה בידו רק אותו שורש לבד [והוא דוגמת משיח שנאמר בו חליינו הוא נושא (ישעיה נ"ג, ד')]. וכן משה רבינו ע"ה סבל עונשי כל ישראל עבור לשון הרע עד ששבו לזכיות אבל השורש לא תיקן עדיין]. ומחמת זה אמר והן לא יאמינו [ורמזו על ישראל שעדיין השורש לא נתקן ומצד זה יוכל להיות חסרון באמונה כמו שכתבתי לעיל באדם הראשון שמצד הנחש נמשך לו אחר כך חסרון באמונה חס ושלום] **והשיב לו בנחש כדברי חז"ל שרמז לו תפס אומנת נחש שעדיין לא תיקן השורש עד מתן תורה**. ואז היה גאולה שלימה ממלכויות וממיתה אלמלא חטאו [במה שדיברו באלקים ובמשה שהוא קלקול הלשון] וחזר הקלקול של נחש עד ביאת משיח שעליו נאמר חיים שאל ממך נתת לו ורצה לומר החיים שביד לשון:

ומשיח בן יוסף שמקודם. הוא כענין משה רבינו ע"ה עד ביאתו להר האלקים חורבה שהוא יתקן הכל רק עטיו של נחש נשאר [שזה אי אפשר ביד יוסף כנזכר לעיל]. וזה יהיה על ידי בן דוד שהוא תיקון הפה ותורה שבעל פה לגמרי. ואמרו ז"ל (במדבר רבה י"א, ב') שהוא יהיה נגלה ונכסה כמו משה רבינו ע"ה. והוא כטעם מזדונות שגגות ואחר כך זכיות [וכן דוד המלך ע"ה גרשוהו מהסתפח בנחלת ה' בינתים. שארץ ישראל לדוד כמו הר האלקים למשה דוגמת אבן שואבת כנ"ל. וזהו טוב מאוד זה מות שממנו דייקא ימשך חיים ומלשון עצמה שהיה מות בידה יהיה חיים בידה אבל המות עצמו לא ישוב חיים כי אם כן היה קיווי לכל האומות גם כן חס ושלום. ועל זה אמרו ז"ל (בראשית רבה צ"ה, א') על פסוק (ישעיה ס"ה, כ"ה) **ונחש עפר לחמו שהנחש אין לו תיקון והבן זה היטב]** ואז יבולע המות לנצח ומחה וגו':

החיים במדין

ספר גבורות השם - פרק יט

וישב על הבאר, מיצחק ומיעקב למד. דע כי **האשה נקראת באר** כדכתיב (משלי ה') שתה מים מבארך, והבאר נתן לישראל בזכותה של מרים כי מזה תלמוד שהבאר דבר שייך לאשה. וזה כי **הבאר הוא שנובע מלמטה למעלה** וכל שאר דברים באים מלמעלה למטה, והוא דמיון האשה שהיא **משתוקקת לבעלה, וזהו השתוקקות של עילוי**, כי האיש יותר במעלה בערך האשה והיא משתוקקת להתעלות בבעלה, ולפיכך האשה היא בלבד דומה לבאר. ולכך נזדווגו לאלו זיווגם על

הבאר, כי המקום הוא גורם דברים הרבה, ושייך הזיווג אל הבאר, כי עליית הבאר שהוא עולה תמיד, זהו בעצמו הזיווג, שהוא השתוקקות האשה אל בעלה והתדבקות בו וזהו התעלות לה, והבן דבר זה היטב מאוד :

ולכהן מדין שבע בנות, נתעוררו רז"ל במדרש רבות (ש"ר פ"א) והלא הקדוש ברוך הוא שונא את הע"ז, ולמה נתן מנוס לצדיק אצל עובד עבודה זרה. אלא שפירש מעבודה זרה ונדוהו מאצלם, לכך כתב לשון ויגרשום כמו דאת אמרת ויגרש את האדם מפני הנדוי שהיה האדם בנדוי וכן ויגרש הנאמר כאן. ולפיכך כתוב ויגרשום, בלשון זכר, ולא כתיב ויגרשון, שבא ללמד שלא בשביל שדרך הזכר להיות מושל על הנקבה גרשו אותן, אלא אין הפרש בין זכרים ובין נקבות לעולם היו מגרשין אותן מפני הנדוי שפירש מעבודה זרה, ופירוש חזק הוא. אך שעדיין קשה למה לא נשא משה בת ישראל מן המיוחסים כמו אהרן, שאין עליך לחשוב כמו שיחשבו הפתאים כי דברים כאלו הם במקרה, והנה שמים את הדברים שהם עיקר לעולם, שהם במקרה וחלילה לחשוב כך, ולפיכך צריך ליתן טעם למה היה זה ולמה לא נתחתן בזרע הקדש, ודבר זה היה סבה שלא היו בני משה במדריגת בני אהרן ומזה למדו רז"ל (ב"ב ק"ט ע"ב) שיהיה האדם דבק במשפחה מיוחסת, ואם כן מה היתה הסבה שיהיה דבר זה שדבק משה בבת אומה אחרת. והנה דבר זה קושיא גדולה מאוד, וכאשר תבין דבר חכמה תדע כי לא על חנם היה דבר זה, אלא על ענין מופלא מאוד.

וזה כאשר תדע כי שקול היה משה רבינו עליו השלום נגד כל ישראל, בעבור שהוא הצורה המשלים את כל ישראל, ולפיכך אמר הכתוב (שמות י"ח) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל שקול משה כנגד כל ישראל. וזהו שדרש הדורש (מכילתא בשלח) אשה אחת היתה במצרים וילדה ששים רבוא בכרס אחד והווי מחכו עליו צבורא ואמר להם זו יוכבד שילדה את משה ששקלו הכתוב נגד ששים רבוא. ודבר זה כאשר תדע מדריגת משה רבינו עליו השלום, תדע להבין זה היה שקול נגד ששים רבוא מישראל, ומפני שכל אשה עזר לאיש ובת גילו כדכתיב (בראשית ב') אעשה לו עזר כנגדו משמע בת גילו, ולא יתכן זה שתהיה אשה אחת מששים רבוא בת גילו שהוא לבד שקול נגד ששים רבוא, אבל הגרים שהם חוץ מישראל ואינם בכלל ששים רבוא מישראל יותר מזדווג למשה בעבור השווי הזה, כי משה נבדל מישראל אינו נכנס תחת מספר ששים רבוא מישראל וכן הגיורת גם כן אינה נכנסת תחת מספר ישראל, וכאשר נפש הגיורת זכה אז ראויה למשה שנבדל מישראל, והבן הדברים האלו כי הם נפלאים. ולפיכך נשא משה אשה מאומה אחרת, אף על פי שישראל הם עיקר העולם, יש באומות עולם תוספת על ישראל, הם הגרים שמתגיירים ונוספים על ישראל, וזה היתה הסבה שנשא משה רבינו עליו השלום גיורת:

.....

ולכהן מדין שבע בנות. ויש לדקדק, למה הוצרך לומר מנין הבנות. ויראה לומר כי השביעית מקודשת מן השאר, ולכך תמצא כי השביעי מקודש בימים ובחדשים ובשנים כדאיתא בויקרא רבה פרשת אמור (פ' כ"ט), ובשביל זה היתה צפורה מיוחדת להדבק בגוף קדוש כמו משה. ובמדרש (ש"ר א') צפורה שטהרה כל בית אביה כדם הצפור. פירוש בית אביה היו עובדים מתחלה עבודה זרה שנמשלה למת, שנאמר (תהלים ק"ו) ויאכלו זבחי מתים, והמצורע גם כן כמת דכתיב (במדבר י"ב) אל נא תהי כמת, וצפורה היתה מטהרת כל בית אביה מן העבודה זרה שנקראת מת, כמו שצפרי מצורע מטהרין את המצורע שנקרא מת ולפיכך נקראת צפורה.

ויש למדרש זה טעם נפלא, כי דם צפור ראוי דווקא לטהר מצורע שנקרא מת, שראוי לטהרתו דווקא דם, שהדם הוא חיי הנפש ובדבר שהוא חיים ראוי לטהר אותו מן המיתה שהוא נחשב מת. ודוקא של צפור, מפני שהצפור ביותר מתיחס אל החיים, בעבור קלות תנועתו שהוא חי לגמרי, והוא הפך המת שאין לו תנועה. ועוד כי הצפור יש לו דקות וטוב החומר, שהרי לדקות החומר שבו פורח באויר, והצרעת מתהווה מן הפסד החומר כי לחומר טוב ודק אין הצרעת נעשה בו, ולכך בדם הצפור ראוי לטהר המצורע. ולכך היתה נקראת צפורה גם כן, על שם שהיה לה דקות וטוב החומר כמו הצפור, לא כמו שאר עובדי כוכבים ומזלות שסורם רע ויש להם חומר רע, והיתה ראויה למשה שלא היה גוף קדוש ונקי כמו שהיה למשה, ומפני זה היתה מטהרת כל בית אביה כצפור, שבשביל דקות החומר של צפור ראוי לטהרת המצורע, וכך צפורה בודאי היתה ראויה להיות דבוקה בישראל, שחומר שלה אינה כחומר של העובדי כוכבים ומזלות, ועל ידה היה לבית אביה חבור אל ישראל והיתה מטהרת כל בית אביה להיות דבקים בישראל, כי שאר העכו"ם לפחיתות החומר שלהם אין להם דביקות בישראל:

ובמדרש (ש"ר א') אמר להן יתרו למה זה עזבתן את האיש קראן לו מיד רצתה צפורה אחריו כצפור והביאתו. ביאר בזה, כי צפורה בעבור שהיתה ראויה למשה בשביל שהיה לה טוב החומר,

ומפני שמאוד היתה ראויה לו לכך רצתה אחר משה כצפור, שדבר זה מורה על חוזק החבור שהיה לצפורה עם משה. ועוד תדע דבר עמוק, בעבור שהצפור נברא מן הרקק אין לו ענין מיוחד, שהרי מן הרקק נברא לא מן המים ולא מן העפר לגמרי רק מן הרקק, ולכך אין הצפור מיוחד בדבר מה. ולפיכך אשת משה ראויה שתהיה נקראת צפורה, להורות כי **אין ראוי שתקרא מדינית, אבל היתה משוללת מזה שלא נתיחדה בדבר מן הדברים ששייך למדינים**, וראויה היתה להתדבק במשה להיות נעשה גיורת להתדבק בישראל, שאלו נתיחדה בענין מדינים לא היתה ראויה למשה, שהיה ראש לישראל. ומפני זה טהרה בית אביה גם כן, אף על גב שהם מדינים, בעבור שצפורה היתה משוללת מאיכות שיש למדינים טהרה כל בית אביה, כי לה יש חבור לישראל וכל בית אביה על ידה יש להם חבור. הרי התבאר אף על גב שצפורה מדינית היתה ראויה היתה למשה. וכן יתרו מצד עצמו אף על גב שהיה עובד עבודה זרה יש ליתרו שייכות למשה.

ותדע זה במה שאמרו חכמים (מכילתא יתרו) שלא הניח עבודה זרה שלא עבדה, מזה תדע כי לא היה יתרו כמו שאר עובדי עבודה זרה, שעובד עבודה זרה פרטית שדבק בה לגמרי, **אבל יתרו היה מוכן לעבוד כח קדוש הוא אלהי האלהים כולל הכל, ומפני זה לא היה יתרו עומד על עבודה זרה אחת שיש לה כח פרטי אחד**. כי העובדי עבודה זרה זה עובד לכח זה וזה עובד לכח אחר והוא יתברך כולל כל הכחות, **ויתרו לא נחה דעתו בכח אחד פרטי**, אבל היה עובד את כולם היה חושב כי זה ראוי לו, וזה ממעלת יתרו שלא היה מוכן להיות דבק בכח פרטי עד שנתגייר ובא לעבוד הקב"ה שהוא כולל כל הכחות כמו שאמר כי גדול ה' מכל אלהים. ותדע מזה למה נשא משה בת יתרו, כי שווי גדול יש ליתרו אצל משה בשביל הכנה הזאת שהיה ליתרו דביקות בכח כללי. וכל זה רמזו החכמים האמתיים יודעי מצפוני התורה, שאמרו (מכילתא יתרו) שבע שמות היה ליתרו כי זה הוראה על שהיה בו הכנה כללית, ולכך נמצא בו רבוי שמות כמשה מורה על הכנה כללית. והתבאר לך זיווג משה שלא יקשה לך כי הכל הוא באמת וביושר בפרט דברים כאלו שאינם ראויים להיות במקרה:

הנהגת הצאן במדבר ומראה הסנה

זוהר כרך ב (שמות) פרשת שמות [דף ב עמוד א]

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין, רבי חייא פתח ואמר (תהלים כג) מזמור לדוד יי רועי לא אחסר, כלומר יי רועי יי הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים מישר הליכתו בצדק ובמשפט אף הקדוש ברוך הוא כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישוב,

אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא יטו ימין ושמאל, כך הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא יטו ימין ושמאל,

דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שוטה עליו נקרא (משלי כו) תקוה לכסיל ממנו.

אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו, בא וראה מדוד שנאמר (שמואל א טז) והנה רועה בצאן, ללמדך שדוד [דף כא עמוד א] חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקב"ה מלך על כל ישראל.

ולמה צאן ולא בקר? אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, וכתיב (שם לז) כצאן קדשים כצאן ירושלים, מה הצאן כשיקריבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא.

ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדת הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא ילאו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות, וכן אמר משה (במדבר יא) כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו', מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילן מן העכו"ם ומדין של מטה ומדין של מעלה ומדריך לחיי העולם הבא, כך משה רועה נאמן היה וראה הקב"ה

שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להן.

ולפיכך כתיב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו, דאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותן בטוב ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו, כהן מדין, רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד כו"ם בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן:

ספר גבורות השם - פרק כב

וינהג את הצאן אחר המדבר אמר ר' יהושע למה היה רודף למדבר לפי שראה ישראל נתעלו מן המדבר, שנאמר מי זאת עולה מן המדבר שהיה להם במדבר מן שלו באר והתורה והמשכן והשכינה כהונה ומלכות וענני כבוד. בארו בזה כי לכך חפץ הקב"ה שיהיה התחלת הדבור עם משה במדבר, אחר שתראה שכל החשיבות נטלו ישראל במדבר. ואשר תרצה להשכיל תדע הטעם שכל דבר צריך למקום מיוחד, וכאשר הישוב הוא עומד לדברים הגשמיים שהם ראויים להיותם בישוב, לכך לא יהיו בו הדברים הרוחניים כמו התורה והמשכן והשכינה כהונה ומלכות וענני כבוד והמן, שהרי אין המן מדברים הטבעיים, והישוב הוא מיוחד אל דברים הטבעיים, וכן הבאר הוא ברכה שאינה טבעית להיות הבאר הולך עמהן בכל מקום, וכן השלו לא היה זה בא בטבע להיות נופל על מחניהם כדרך יום כה ודרך יום כה, ומפני שאין זה דבר טבעי כלל לא היה זה בישוב המיוחד לטבע, שאי אפשר שיעמדו יחד הדברים הטבעיים והדברים אשר אינם טבעיים, שאין מקום אחד מיוחד לשני דברים מחולקים, ולפיכך לא היו כל אלו מתנות בישוב שהוא מקום הטבעי. וכל שכן כאשר תבין כי הם הפכים ביחד הדברים הטבעיים והדברים אשר אינם טבעיים, וכמו שמתנגד השכל לחומר בעבור שזה שכלי וזה כולו חמרי, כך יתנגד הרוחני לגשמי בעבור שהרוחנית הוא כולו צורה נבדלת בלבד מופשטת מן החומר, והחומר אין בו צורה, לפיכך כאשר הישוב הוא מוכן לדברים הטבעיים הגשמיים אין ראוי אל הדברים הנבדלים, ולכך היו ישראל מתעלים להיות עליונים על כל, ולהיות להם מעלה נבדלת במדבר דוקא, לפי שהוא מקום ראוי להתעלות אל מעלה הנבדלת, וזה שנאמר מי זאת עולה מן המדבר:

דבר אחר אמר הקדוש ברוך הוא למשה אתה עתיד להעלות ישראל ממצרים בזכות מי שדברתי עמו בברית בין הבתרים זה אברהם ואין מדבר אלא דבור שנאמר ומדברך נאווה, ואמר ר' לוי אמר הקב"ה למשה סימן זה לך במדבר אתה מניחן ובמדבר אתה עתיד להחזירן שנאמר לכן הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר. **בארו בזה כי ראוי שתהיה התחלת הגאולה במדבר, כי המדבר הוא מקום הדין כאשר ידוע שהוא מקום שממה**, ומפני זה כאשר כרת הקב"ה ברית בין הבתרים גזר עמו במדת הדין, וזה תדע מן תנור ולפיך אש אשר עבר בין הגזרים ליתן הארץ לבניו במדת הדין.

לכך נאמר (בראשית ט"ו) היה דבר ה' אל אברם במחזה והוא במדת הדין כמו (ישעיה א') חזון ישעיה וכמו (שם כ"א) חזות קשות הוגד לי, שמזה למדו רבותינו זכרונם לברכה (בראשית רבה פרק י"ד) כי כל חזון מדת הדין, **וכל זה כדי ליתן הארץ לאברהם בדין, שאז יתקיים בודאי ולא יהיה הבטחה שיש לה שנוי כאשר יגרום החטא**, לפיכך צוה לו הקב"ה לגזור הבהמות לשתי גזרים, **שמורה על הגזירה שגזור הדבר כך בדין, ולעבור בין הגזרים לומר שבגזירת הדין נותן לו הארץ**. ומפני שנתן לו הארץ בגזירה, לכך רצה הקב"ה לקיים הגזירה ויצאת הגזירה לפעל, יצאת במקום הראוי לה הוא מקום מדת הדין כי הדין הראשון גורם. ור' לוי אמר כי במדבר מניחן ובמדבר עתיד להחזירן. פירוש מפני כי משה שהיה איש אלהים ראוי שיהיה מנהיג ישראל במדבר, שכבר אמרנו כי הדברים האלהיים שייך להם המדבר ביותר וכמו שנתבאר למעלה באר היטב, ולפיכך הניחן במדבר שכל הנהגתו לישראל היה במדבר ואף בסוף יחזרו לו במדבר, וכל זה שכל ענין אלהי יותר ראוי במדבר, ואלו היה משה כמו שאר אדם שהיה טבעי היה שייך לו הנהגת הישוב, **אבל משה איש אלהים שייך לו המדבר בפרט:**

דבר אחר למה במדבר שעתיד להחריב כרכי עובדי כוכבים ומזלות דכתיב הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה. דבר אחר וינהג את הצאן אחר המדבר בשרו שישראל שנקראו צאן ימותו במדבר ע"כ. ביאור זה, כי ראוי משה לעשות את העכו"ם שממה, כי **הדבר הנבדל מצד שהוא נבדל יחריב את הדברים אשר הם גשמיים**, כמו שכתוב (שופטים י"ג) מות נמות כי אלהים ראינו, ומזה תוכל להבין כי הדברים הגשמיים נחרבים מן הדברים הנבדלים. וכאשר היה מעלת משה רבינו עליו השלום נבדל, נקרא איש אלהים, והעכו"ם אין בהם דבר נבדל והם מענין החומר לכך נחרבו מן

משה איש האלהים, ומפני כך היה ראוי הנהגתו במדבר, כי מפני שהוא מחריב את הנמצאות הגשמים, ראוי שיהיה הנהגתו במקום המתיחס אל החורבן והשממה.

דבר אחר למה במדבר שעתיד וכו' פירוש כי ראוי שיהיה במדבר כי לא היו יוצאי מצרים ראויים לבא אל הארץ, כי ראוי שיהיו שני דורות לאלו שני דברים חדשים, וזהו כאשר אלו שני דברים הם מחולקים יציאת מצרים ונתינת הארץ, שהדבר הידוע האחר אינו טבעי לגמרי, שהוציא אותם באותות ובמופתים, והשני נתינת הארץ של שבעה אומות, ומעלות מחולקות הם אלו שני מעלות אין ראוי שיהיו לדור אחד, במה שהדברים שנתן להם כשיצאו ממצרים הם מעלות רוחניות, ונתינת הארץ כמנהגו של עולם, לכך ראוי לאלו שני מעלות שתי דורות מחולקים:

ספר ליקוטי הלכות או"ח - הלכות ברכת הודאה הלכה ו

נט) וזה בחינת מראה הסנה ומה שמאן משה כל כך בשליחותו לנאלם, שהעקר היה מחמת שראה ברוח קדשו אריכת מרידת הגלות של עכשו שאי אפשר לעמוד על קצו פי הוא קץ הפלאות, על כן לא רצה להתחיל לילך בשליחותו כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בפרוש רש"י על פסוק "שלח נא ביד תשלח", כי יודע אני שאיני מכניסם לארץ ישראל ואיני גואלם לעתיד וכו'. וכל זה מחמת רבוי המחלקת שפיו ישראל עד שאין יודעין היכן הם הצדיקי אמת שזה עקר אריכת הגלות פיזוע.

וזה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל, והתפלא מאד מדוע לא יבער הסנה, כי הסנה מרמוז על הגלות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, שראה התגלות אלקות בלפת אש מתוך הסנה, שהוא התלהבות האש של לב איש הישראלי שבוער לה' יתברך על ידי כח הצדיקי אמת בחינת איש אשר רוח בו הנ"ל שבוער לה' יתברך מתוך הסנה מתוך מרידת הגלות, ואף על פי כן והסנה איננו אכל, שאף על פי כן מתגבר הגלות שהוא מרידת העצבות שזה בחינת והסנה איננו אכל, שהסנה שהם החושים והקוצים הסובבים את השושנה שעקרום הוא העצבות שהיא גלות השכינה איננו אכל, כי מתגבר בכל פעם.

והתפלא משה על זה מאד ואמר "אסרה נא וארצה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה", כי רצה להגיע עד סוף הקץ האחרון איך יזכו ישראל לנאלה שלמה שאין אחריה גלות לבער ולכלות הסנה שהם החושים והקוצים לגמרי. ואז, "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אליו ה' וכו' אל תקרב הלם וכו'", זה בחינת כח המסדר והמלישב הנ"ל שהוא בחינת המעבב את רדיפת המוחין שלא ירדף מחו להרס לעלות אל ה' פנ"ל. הינו כי משה שהוא הגואל צדק הראשון רצה שנגאל את ישראל, כי יוכל לשמח את ישראל מתוך מרידת הגלות להאיר בהם התנוצצות אלקותו יתברך שזה עקר השמחה, שזה בחינת לבת אש בחינת רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה, שנתגלה מתוך הסנה מתוך מרידת הגלות כי יכול להפך גון ואנחה לשמחה פנ"ל. אבל אף על פי כן והסנה איננו אכל שאף על פי כן אינו נכלה הסנה שהוא הקוץ המכאיב, כי אף על פי כן הם מתגברים בכל פעם בכמה נכלים וערמומיות בלי שיעור עד שהחטיאם חטאה גדולה תכף אחר מתן תורה וכו'. וכן כל העשרה נסיונות וכו'. שעל ידי זה נגזרו כל הגליות עד הגלות הארץ המר הזה כמו שכתוב וביזום פקדי וכו', ורצה משה לעמד על הדבר שזהו בחינת השגת קץ הפלאות.

ואז אמר לו ה' יתברך אל תקרב הלם זה בחינת המעבב שהוא המסדר והמלישב הנ"ל, כי משה זכה אז לבחינת השגת התשעה היכלין הנזכרים לעיל שזוכין על ידי שמחת המצוה שהיא בחינת התנוצצות קבלת התורה שהתחיל אז, עד שהשיג וראה מה שהשיג וכו', אבל אף על פי כן רצה שיעדין הסנה איננו אכל ואמר אסרה נא וארצה את המראה הגדל הזה וכו', איך משיגין התגלות אלקות בשמחה כזאת עד שיוכל לכלות הסנה לגמרי, כי כבר מבאר קצת לעיל שהיא בהא תלוי, כל מה שמתגברין לעשות מצוה בשמחה זוכין לאיזה בחינת צמיחת קרן שועה להוציא השכינה מהגלות ולעלות בכל העליות הנזכרות לעיל עד התשעה היכלין הנזכרים לעיל ששם מקור השמחה בחינת ושמחת עולם על ראשם פנ"ל. ואז ממשיכין שמחה יתרה ממקור השמחה ואז יכולין לברר ביותר מהיכלי התמורות פנ"ל. ואז עולין יותר ויותר בעליות הנזכרות לעיל, עד שמשגיגין מה שמשגיגין מבחינת תשעה היכלין הנזכרים לעיל בהשגה יתרה ואז מתגדל השמחה יותר ואז יכולין לברר מהיכלי התמורות יותר ויותר וכן להלן. ואם היה הולך כל זה כסדר בנדאי כבר היה קץ הגאולה שהוא על ידי שמחה פנ"ל, אבל עונותינו הטו אלה שבכל פעם מתגבר הבעל דבר ומחטיא

את ישראל ומגביר העצבות בחינת יעציבוהו בישימון בחינת בלבולי האמונה שהוא בחינת עבודה זרה וכפירות שנקראים עצבים על שם העצבות כמו שפתיב עצביהם כסף וזהב וכו' :

ועל ידי זה אריכת הגלות כי לא גלו ישראל אלא על שפסקו מהם אנשי אמונה וכו', שזהו בעצמו בחינת עצבות פני"ל. אבל גדולי הצדיקים שבכל דור מתנגעים בגדל כחם בכל דור לעסק בתקון זה לשמח את ישראל על ידי הארת האמונה הקדושה בלבם בכל פעם וכו'. אבל עקר אריכת הגלות הוא על ידי המחלקת שחותרים להרחיק לב בני ישראל מצדיקי אמת, ועל ידי זה אי אפשר לעמוד על קץ האחרון, **עד שאפלו משה רבנו לא יכל לעמוד על הדבר כי אמר לו ה' יתברך אל תקרב הלם, הינו שעדין לא נתבררו היכלי התמורות כל כך בשלמות עד שתוכל לעלות להשיג יותר, כי כל השגת אור האין סוף הוא כפי הברור מהיכלי התמורות בבחינת מי יימר הנ"ל. וזה של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, הינו שלכאן נמשך קדשת המקום העליון הנ"ל שהוא בחינת כח המעכב וכו' הנ"ל, שהוא בחינת ברוד פבד ה' ממקומו פני"ל.**

וצריכין לזה המקום חליצת המנעלים בחינת של נעליך, שהוא להפשיט עצמו לגמרי מהגוף של עולם הזה כמו שאיתא בזהר הקדוש. אבל לילך עוד יותר להשיג יותר איך לכולות ולבער הסנה לגמרי זה אי אפשר עתה כי זהו גם כן בחינת המתן הנ"ל שצריך להמתין הרבה עד שנוצה לברור מהיכלי התמורות כזה עד שיוכזו הצדיקים להשיג איך לכולות לגמרי וכו' ועל כן באמת מאן משה בשליחותו שבעה ימים ואמר שלח נא ביד תשלח וכו'. וכנ"ל :

ס) עד שבסוף ויחר אף ה' במשה ויאמר לו הלא אהרן אחיך הלוי וכו' הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלב וכו', וראך ושמח בלב דיקא שעל ידי זה עקר תקון הגאולה, על ידי גדל השלום שיהיה לו עמך ולא יתקנא בך כלל אדרבא ושמח בלב. כי עקר התקון על ידי השמחה שעל ידי זה מעלין המלכות מהיכלי התמורות וכו' עד שזוכין לברכות הנזכרות לעיל שזהו בחינת קדשת הפהנה בחינת וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וכו' כמו שמבאר שם. ועל כן באמת זכה אהרן על ידי ושמח בלב, לקדשת הפהנה כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, הינו פני"ל. ועל ידי זה היתה גאלת מצרים, כי עקר הגאולה על ידי השמחה פני"ל, ועקר שלמות השמחה הוא על ידי השלום, בחינת כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון וכנ"ל. הינו שגלה לו ה' יתברך כי ההכרח שילך בשליחותו לגאל את ישראל ולתן לנו את התורה, כי אם הוא לא ילך בשליחותו עתה לא יגאלו ישראל לעולם כמו שמבאר במדרש, אם אין אתה גאלם אין אחר גואלם, הינו שגלה לו שאדרבא מחמת אריכת הגלות של עכשו מכרח אתה לילך בשליחותך כדי לתן את התורה על ידי זה, כי אם לא היינו מקבלים את התורה על ידי משה רבנו לא היה אפשר עתה להתקיים בגלות המר הארץ הזה כלל. וכמו שאיתא בזהר הקדוש שעקר התקנה עתה הוא על ידי שכבר הקדים לנו ה' יתברך רפואה למכה שכבר קבלנו את התורה והמצוות על ידי משה רבנו, שעל ידי זה אנו יכולים לשמח את עצמנו בכל פעם על ידי רבוי המצוות שאנו זוכין לעשות בכל יום אפלו הקל שבקלים, והעקר על ידי גדולי הצדיקים שבכל דור שמכניסין בנו לשמח נפשנו בנקדת המצוות וכו' פני"ל, שעל ידי זה מעלין השכינה בכל פעם וכו', עד שזוכין לכל הנ"ל עד שנוצה לגאולה שלמה. אבל אם לא היה משה מקבל את התורה לא היה אפשר לשמח נפשנו עתה ולא היה אפשר לצאת מהגלות כלל, כי במצרים שלא התגבר עדין גלות אדום כל כך היה מספיק קדשת הצדיקים יעקב ובניו ובפרט קדשת יוסף הצדיק פני"ל שיהיה להם כח להחיות נפשם לסבל הגלות. אבל עתה בדוחקא דגלותא בתראה, לא היה אפשר להחיות נפשנו ולצאת מהגלות לולא שהקדים לנו התורה והמצוות אשר הם חיינו ושמחתנו כמו שאומרים ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד כי הם חיינו וכו', וכמו שפתיב לולא תורתך שעשעי אז אבדתני בעניי.

אבל כל כח הגאולה ממצרים אז היה על ידי וראך ושמח בלב של אהרן שזכה לקדשת הפהנה על ידי זה פני"ל, שהוא בחינת ברפת הדדים וכו' שעל ידי זה זוכין להשגת הסתית היכלין שמשם כל ידיעת והשגת אלקות שזה עקר תכלית הגאולה פני"ל. כי עקר עכוב הגאולה אז היה על ידי דתן ואבירם שהם ראשי החולקים והפרויכים אחריהם, שמהם באו כל הקלקולים והנסיגות שעל ידי זה נתגלגלו כל החרבנות, חרבן בית ראשון ובית שני וכל הצרות רחמנא לאלן עד הגלות האחרון הזה שעקר אריכת הגלות על ידי המחלקת פני"ל. כי בכל המחלקת יש ניצוצי דתן ואבירם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. אבל אף על פי כן אתה מרום לעולם ה', כי אז נמצא אהרן הפהן שלא התקנא בגדלת משה אחיו הקטן ממנו בשנים, אדרבא, יצא לקראתו בשמחה שעל ידי זה היתה הגאולה הראשונה, ואז נמשכה קדשת הפהנה. ובכח זה בכח משה ואהרן הכהן נמצאים

עֲתָה גַם כֵּן בְּכָל דּוֹר וְדוֹר צְדִיקִים וְכַשְׁרִים אֲמֵתִיִּים שֶׁהֵם נְלוּיִם אֶל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הַמְּבַחְרִים וְשִׁמְחִים לְקִרְאָתָם וְשׁוֹמְעִין לְעֲצַתָם וּמְשַׁמְחִים נַפְשָׁם בְּעֲשִׂית כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁעַל יְדֵי זֶה תִּבְּוֵא הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, בְּחִינַת כִּי בְּשִׂמְחָה תִּצְאוּ וּבְשִׁלּוּם תִּוָּבְלוּ וְכוּ' כִּנּוּ"ל :

לקוטי הלכות חו"מ - הלכות גזלה הלכה ה

(יד) וְזֶה שֶׁכְּתוּב בַּמִּדְרָשׁ, וּמִשָּׁה הָיָה רָעָה אֶת צֵאֵן שֶׁהָיָה מְרַחֵק מִן הַגְּזֵל וְהָיָה מְרַחֵם עַל הַצֵּאֵן מְאֹד. וְעַל יְדֵי זֶה דִּיקָא זָכָה לְהֵיטֵב רֹעֵה שְׂרָאֵל, כְּמַבְאֵר שֶׁם בַּמִּדְרָשׁ בְּאַרְיִכוּת. וְכֵן דָּוִד זָכָה לְהֵיטֵב רֹעֵה שְׂרָאֵל עַל יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר שָׁם. וְהוּא פֶּלֶא מְדוּעַ עַל יְדֵי זֶה דִּיקָא זָכָה לְגִדְלָה כְּזֹאת לְהֵיטֵב רֹעֵה שְׂרָאֵל, אֲדָּה עַל פִּי הַנַּיִל מְבַאֵר הֵיטֵב. כִּי עֵקֶר מִתּוֹךְ תּוֹרָה וְלִהְיֵהיג שְׂרָאֵל זֹכִיךְ רַק עַל יְדֵי רַחֲמֵנוּת עֲצוּם מְאֹד בְּחִינַת כִּי מְרַחֵם וְנִהְיָם. וְהַעֲקֹר לְהִתְרַחֵק מִבְּחִינַת גְּזֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת דּוֹחֵק אֶת הַשְּׂעָה כִּנּוּ"ל :

לקוטי הלכות חו"מ - הלכות גזלה הלכה ה

וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו מִשָּׁה מִשָּׁה וַיֹּאמֶר הַנְּיִי. וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה, הַנְּיִי לְכַהֲנָה הַנְּיִי לְמַלְכוּת. כִּי סָבַר שֶׁבְּנֵי דָאִי זְכָלָה הַסְּנָה שֶׁהֵם הַמוֹנְעִים כִּנּוּ"ל וְנִבְּוֵא לְאַרְצָה שְׂרָאֵל וְיִגְמֹר הַגְּאֻלָּה בְּשַׁלְמוֹת שֶׁשָׁם הַכְּהֵנָה וְהַמְּלָכוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מִשָּׁנֵי בְּחִינּוֹת הַנַּיִל, הֵינּוּ בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁמְשַׁמְּשִׁין בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים זֶה בְּחִינַת כְּהֵנָה בְּחִינַת כְּהֵן אִישׁ חֶסֶד בְּחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁעַל יְדֵי זֶה זֹכִיךְ לְתוֹרָה בְּחִינַת כְּהֵן בְּחִינַת יוֹרוֹ מִשְׁפָּטִיךְ לְעֵקֶב וְתוֹרַתְךָ לְיִשְׂרָאֵל. וּמַלְכוּת זֶה בְּחִינַת מִטָּה עַל הַנַּיִל בְּחִינַת ה' בְּעֵזְרְךָ יִשְׁמַח מְלִיךְ, בְּחִינַת עַד אֲשִׁית אֲבִיךָ הַדָּם לְרַגְלֶיךָ מִטָּה עֲזָדָּה יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רִדָּה וְכוּ'. בְּחִינַת הַכְּנַעַת הָרַע עַל יְדֵי מִטָּה עַל שֶׁזֶה עֵקֶר בְּחִינַת הַמְּלָךְ לְלַחֵם מִלְחָמַת ה' לְהַכְנִיעַ הָרַע. וְסָבַר מִשָּׁה שֶׁכָּבַר נִמְשָׁכוֹ כֵּן הַתְּקוּנִים הַאֲלֵה בְּשַׁלְמוֹת עַל כֵּן אָמַר הַנְּיִי לְכַהֲנָה וּלְמַלְכוּת וְכוּ"ל. וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אֵל תִּקְרַב הַלּוֹם וְכוּ'. כִּי עֲדִין לֹא הִגִּיעַ הַעֵת.

ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות גלוח הלכה ד

שֶׁרְמַז לוֹ שֶׁיִּפְשִׁיט לְעֲצָמוֹ גּוּפָא דְנִגְעָא בֵּיה בַּת פְּרַעָה וְכוּ'. הֵינּוּ שֶׁהַשִּׁיב לוֹ; שֶׁאֲפֹלוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ אִי אֲפֹשֶׁר לוֹ לְבַעַר הַסְּנָה וְהַקּוֹצִים, שֶׁהֵם כָּל הַמְּבּוֹכּוֹת, כִּי אִם עַל - יְדֵי שִׁיפְשִׁיט מִמֶּנּוּ גּוּפוֹ, אָף - עַל - כִּי שֶׁבְּנֵי דָאִי כָּבַר הָיָה גּוּפוֹ קָדוֹשׁ מְאֹד בְּקִדְשָׁה נִפְלְאָה אָף - עַל - פִּי - כֵּן מֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בוֹ אֵיזָה אַחִיזָה מְנַגֵּיעַת בַּת פְּרַעָה, צָרִיךְ עֲתָה לְהַפְשִׁיט הַכָּל מִכָּל וְכָל כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְהַשִּׁיג מִקִּיפִים גְּבוּהִים כְּאֵלוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵר הָעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִתְקַדְּשׁוּ עֲדִין כְּרֵאוֹי כָּלֵל, שֶׁבְּנֵי דָאִי עֲדִין אִי אֲפֹשֶׁר לָהֶם לְזַכּוֹת לְהַשְׁגַּת הַמִּקִּיפִים בְּשַׁלְמוֹת וּבְשִׁבִיל זֶה בָּאִים עֲדִין עַל דַּעְתָּם קִשְׁיוֹת וּבְלִבּוֹלִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְנָה וְחוּחִים וְקוֹצִים וְכוּ'.

ליקוטי הלכות או"ח - הלכות תחומין וערובי או"ח - תחומין הלכה ו

(ט) וְעֵקֶר הַגְּאֻלָּה הִיא עַל - יְדֵי זֶה, עַל - יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ רַחֲמֵינוּ וְתִבְרַךְ לְהַסְתַּפֵּל רַק עַל הַטּוֹב, בְּבְחִינַת רְאָה רְאִיתִי אֶת עֲנֵי עַמִּי וְכוּ'. וְכֵמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה, רְאָה רְאִיתִי, שְׁנֵי רְאִיּוֹת רֹאָה אֲנִי שֶׁסּוֹפֵן לְחַטָּא וְאָף - עַל - פִּי - כֵּן רְאִיתִי אֶת עֲנֵי עַמִּי, הֵינּוּ כִּנּוּ"ל. שְׂאֵף - עַל - פִּי - כֵּן אֲנִי מְסַתַּפֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבִּהְיוֹתִי וְאִינִי מְסַתַּפֵּל כָּלֵל עַל הָרַע שֶׁבִּהְיוֹתִי וְעַל - יְדֵי זֶה הֵם רְאִיּוֹת לְגְאֻלָּה וְכוּ"ל. וְכָל הַיּוֹפִיחַ שֶׁהָיָה בֵּין ה' וְתִבְרַךְ וּבֵין מִשָּׁה בְּמִרְאֵה הַסְּנָה הַכָּל הָיָה בְּעֵנֵן זֶה, כִּי עֵנֵן זֶה לְחַפְּשׁ תְּמִיד הַטּוֹב שֶׁבִּישְׂרָאֵל וּלְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת תְּמִיד הוּא עֵנֵן גְּבוּהָ וְעַמֵּק מְאֹד מְאֹד. וַיֵּשׁ בְּעֵנֵן זֶה מְדַרְגוֹת רַבּוֹת בֵּין הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר לְעֵיל מְזָה. וְעַל - כֵּן גַּם מִשָּׁה רַבֵּנוּ אָף - עַל - פִּי שֶׁהָיָה כְּלוֹ טוֹב, לֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִתְחִלָּה עַד הֵיכּוֹ מַגִּיעַ רַחֲמֵנוּתוֹ וְתִבְרַךְ, עַל - כֵּן לֹא הָיָה רוֹצֵה לִילֵךְ בְּשִׁלְחוֹתוֹ, כִּי רְאָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִקְלָקְלוּ הַרְבֵּה, אֲבָל ה' וְתִבְרַךְ טַעַן עִמוֹ הַרְבֵּה, שְׂאֵף - עַל - פִּי - כֵּן הוּא רוֹצֵה לְגַאֲלֵם, כִּי הוּא מְסַתַּפֵּל רַק עַל הַטּוֹב וְכוּ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת אוֹת הַמִּטָּה שֶׁהָרָאָה לוֹ, שֶׁרְמַז לוֹ שֶׁלֹּא יִדְבַר עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנּוּם לְבִרְכָה וְכַמוֹבָא בְּפִרוּשׁ רִש"י, כִּי הָרָאָה לוֹ שֶׁבְּקַל חוֹזֵר וְנִתְהַפֵּךְ הַנְּחַשׁ לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב, "שִׁלַּח יְדֶךָ וְאָחוֹז בְּזַנְבוֹ וְכוּ' וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוּ". שֶׁרְמַז לוֹ שֶׁגַם בְּתִקְוָה זְהֻמַּת הַנְּחַשׁ יְכוּלִין לְאָחוֹז בְּאֵיזָה קֶצֶה, לְמַצָּא שָׁם אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה וְעַל - יְדֵי זֶה נִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה מִנְּחַשׁ לְמִטָּה בְּבְחִינַת וַיְהִי לְמִטָּה בְּכַפּוֹ וְכוּ"ל :

לקוטי הלכות חו"מ - הלכות פריקה וטעינה הלכה ז

לא רצה להתחיל לילך ולעסק בזה כלל ואמר, לא איש דברים אנכי גם מתמול וכו'. שרמו שעדין קשה להמשיך שלמות רבוע הדבור (כמו שמבאר שם בהתורה הנ"ל) שעל ידי זה ממשיכין קדשות שבת לימי החל שעל ידי זה מתגלה אחדות הפשוט מתוך הפעלות משתנות שעל ידי זה מתבטל כח המצרים וכל העכוי"ם המושלים על ישראל שהם בחינת פעלות משתנות וכנ"ל. אבל עתה עדין לא נשלם הדבור כי לא איש דברים אנכי וכו' והמחלקת בחינת התגברות פעלות משתנות מתרבה על כן לא רצה לילך בשליחותו. ואפלו בסוף פשארמר לו ה' יתברך מי שם פה לאדם וכו' השיב שלח נא ביד תשלח כי יודע אני שאיני גואלם לעתיד וכו' כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה. פי עקר הסתכל ברוח קדשו על סוף הגלות האחרון הנה שיתארך על ידי רבוי המחלקת כנ"ל ועל כן מאן לילך.